

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

**A hajdudorogi Talmudtóra pá-
lyázatot hirdet chümes-rási, ge-
móra-tajszevesz מלמד-állásra.** Pá-
lyázók küldjék alant címre eddi-
gi működési és egyéb bizonyítvá-
nyaik másolatait. Fizetés meg-
egyezés szerint.

Izr. Talmudtóra iskola,
Hajdudorog.

KERESEK peszách utánra egy
vallásos böchert, aki községünk-
ben levő 8—10 gyermeknek iv-
ri és chümes tanítását elvállal-
ná. Csakis szorgalmas és vallá-
sosak ajánlatát kérem fizetési
igények megjelölésével. Cím:
Weinstock Aron, Tiszacsege, —
Hajdu vm.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri
beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből
32 fillér. Állást keresőknek szavankint
13, vas- tagon szedett betűkből 26 fillér.
Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII.
Sip ucca 10. — Jelégés levelek kettős bo-
ritékban választékkal ugyanoda inte-
zendők. — Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta
közvetit házasságot Nagy Jenő
Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cég-
nélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT bármint osztály-
ban legnagyobb diszkrécióval,
legeredményesebben közvetit Sár-
rán Jenő irodája, Miskolc, Zsolcai-
kapu 32.

FÉRJHEZ adnám 23 éves csinos,
intelligens, házias nevelésű leá-
nyomat 5000 pengő készpénzzel,
biztos jövedelmű szombattartó-
hoz. Ajánlatokat »Megértő« jel-
igére e lap kiadóhivatalához.

MEGNŐSÜLNÉ jól bevezetett helyvel
40 éves piaci árus. Igénye val-
lások, középkorú elvált vagy öz-
vegy, hozománnyal. Leveletet
»Nyugodt élet« jeligére a kiadóba
kér.

Hajszálak kiirtása

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

BUDAPESTI nagykereskedő, 30
éves, művelt, orthodox fiatallem-
ber feleségül venne intelligens,
vallásos leányt. Teljes című rész-
letes levelet Sikray hirdetőirodá-
ba, Vilmos cs. ut. 33, »Mini-
mum 35.« jeligére. Diszkréció
biztosítottatik.

FIATAL leány 4000 P hozomán-
nyal férjhez menne jó ipar-
hoz vagy kereskedőhöz. Aján-
latokat »Vallásos« jeligére a ki-
adóhivatalba kér.

HUSZONÓTÉVES fiatalember,
hirneves papi családból, talmid
chochom és magasfokú intelli-
genciával bir, kereskedelmileg
képzett, keres orthodox házba,
jőmeneteli üzletbe benősülést.
Ajánlatokat »minél előbb« jeligé-
re a kiadóhivatal továbbít.

FELVESZÉK egy fiut inasnak, jó
orth. zsidó házból, 16 évestől
feljebb. Biciklizni tudó előnyben.
Hoffmann József péksütődéje,
Beled. Sopron megye.

JÓ HÁZBÓL való orthodox zsi-
dó leány, ki főzésben perfect,
két gyermek mellé azonnal fel-
vétetik. »Budapest« jeligére a ki-
adóba.

KERESEK háztartásban is jár-
tas, németül beszélő, lehetőleg
vallásos zsidó leányt egy gyer-
mek mellé. Kepes József Be-
rettyóujfalu.

21 ÉVES, talmudot tudó, vallá-
sos, modern fiatalember, elmen-
ne házitánitónak oly feltétellel,
hogy szabad idejét üzletben
tölthesse. »Szerény igényű« jel-
igére.

KÖZÉPKORU, gyermektelen, el-
vált talmid chochom, ki beszél
és ír magyarul és németül, fog-
lalkozást keres. »Szorgalmas«
jeligére.

FAÜZLETBE, vagy fűrészte-
lepre 2 évi külső és egyszerű
irodai gyakorlattal biró, jó ház-
ból való ügyes, megbízható, jó
kézírással rendelkező 20 éves fi-
atalember teljes ellátással és cse-
kely fizetéssel szakismereteinek
kibővítése céljából, állását vál-
toztatná. Megkeresések »Orth.
Szombattartó« jeligére a kiadóba

JÓ BIZONYÍTVÁNNYAL rendel-
kező 20 éves talmudista minden-
féle héber tanítást elvállal, vagy
oly házhoz menne, hol 3—4
gyermeket kell tanítani és egy-
ben az üzletben is kiszolgálja.
»Tanító« jeligére.

FIATAL, nős talmidchochom, me-
lamed állást keres azonnalra.
»Talmid chochom« jeligére a ki-
adóba.

**GEMÖRE - TAJSZEFESZ - MELÁ-
MED**-nek ajánlkozik egy talmid-
chóchom, ki mindig tóratanulással
foglalkozott. Rendes megélhetést
nyújtó állást azonnal elfoglalna.
3 tagu családja van. Ajánlatokat
»Talmid-chóchom« jeligére kér.

ELSŐRENDÜ פסח בשר borok kap-
hatók kölcsönhordóban, öz-
v. Kohn Sámuelnél, Balatonsze-
mesen.

JOBb családból való 22 éves,
szorgalmas fiatalember, volt tal-
mudista, ki rőfös, divatárú és
cipőszakmában jártas, állást ke-
res. Jelige: »jó bizonyítvánnyal
rendelkezik.«

RÉGI, megbízható, dusan felsze-
reit פסח árukban Weiszbrunn
Lajos, Miskolc, Arany János
ut. Telefon: 809.

SÍRKÖVEK minden kivitel-
ben legolcsóbb gyári áron
Schreiber Jakab
villanyerőre berendezett
sirkőüzemében Debre-
cen, Hunyadi-utca 14.

MÉSZ, hófehér, fával égetett.
(Élesdinél szebb); TÚZIFA, min-
denféle tűzifa kapható, Pollák
Zsigmondnál, Debrecen.

**Mindenféle nyomtatvány
legolcsóbban beszerezhető
Schwarz Lipót motorüzemű
könyvnyomdájában
Kunszentmiklóson.
Kérjen árajánlatot!**

**Orth. kóser sel peszách
STELLA süítőpor**

vanillin cukor. — Ára 22 fillér, viszont-
eladónak 15 fillér. — **Stella-gyár,**
Budapest, Rottenbiller-utca 46. szám.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI. Próféta ucca 7

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes
szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle”
hajeltávolítószer szétküldése utasítással, 25 éve legfokéletebb.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót לייב

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII. SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

A szabadság ünnepére

Irta: óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. hitközség elnöke

1929. ÁPRILIS 12.

A tavaszi reménység sugarát akarja szíviünkben felragyogtatni a peszách ünnep, amely az emlékezet szárnyain visszavezet minket abba az időbe, amikor a miczrajimi rabságban sanyalódó, kétségbeesett, reményvesztett nép tüneményes jelenségek, természetfölötti csodák útján megtudja, hogy nem szunynyad s nem alszik Jiszroél öre. A »Sir-hásirim« tavaszi Erkölcstől szóló részleteiben épen ezért bölcsseink magyarázata az egyiptomi gólusz után következő felszabadulást látja visszatükrözve. A szent ének ama szava: »a tél immár elmúlt, a viharos idő megszünt, a virágok látszanak a földön, ének ideje eljött, a gerlice bugása hallatszik országunkban« (»ki hiné hászeszov óvor«) a midrás értelmezésében arra az időre vonatkozik, amikor az egyiptomi gólusz téli zordonsága és szenvedései viharzása elmúlt, a szabadság reményvirága nyílt és a jövő éneke hangzott, amikor megjelent Majse Rabénü a megváltás hirdetőjeként. És a zsidóság minden korban érezte a »Sir-hásirim« e tavaszi ígérteit. Mert félreismernők a peszách-ünnep jellegét s lényegét, ha csupán történeti reminiscenciát találnánk benne. »Dóvor cívó leelef dajr — az egykor elhangzott ige nemzedékek ezreinek szól.« Ünnepeink igazi jellege, hogy a Tóra ama tanításait, amelyek a mindennapi élet szürkeségeiben, a létért való küzdelem emésztő gondjai közepette elhalványulnak, — kiemelve, ki-domborítsa és tudatunkba vessé. Milyen igaz tehát az a mélyértelmű megjegyzés, melyet Jevomajs z 93. lapján találunk, ahol Rabbi Chijó azt tanítja: a szombatok és az ünnepek oktatnak arra, miképpen kell tisztelnünk az Örökkévalót

minden nap (»lemáán tilmád le-
jiró ész Hásém Elajkechó kol há-
jomim, ilü sáboszajszej vejomim taj-
vim«). Így magyarázható különösen
a peszách hirdette szabadság sa-
játos jellege, melyet nemcsak pe-
száchkor, hanem egész életünkben
szem előtt kell tartanunk. (»Le-
máán tizkajr esz jaim czészchó
meérecz miczrajim kol jemé chá-
jechó.«) A zsidóság számára a
szabadság, az egyiptomi ki-
vonulás, minden elkölcsi megújho-
dás, minden vallási elmélyülés for-
rásává lett. Ezt a tanulságot talál-
ja kifejezve a talmud abban, hogy
az uzsorát eltiltó, valamint a keres-
kedelembe becsületes sulyés ür-
mértéket előíró, épügy a czi-
cziszt előíró törvénynél utalás
történik az egyiptomi kivonulásra.
Miért? — kérdezi Rovvo. És azt
feleli: az Isten, aki a szabadsá-
got adta nekünk, írta nekünk elő
az általános ethikai törvényeket és
vallásunk speciális szabványainak
megtartását. (Bovo Meczió 61.)
Az Egyiptomra való megemléke-
zés neveljen tehát minden zsidó
emberből szabad embert — a Tó-
ra értelmében. Felelősségér-
zete csak a szabad embernek van.
Amikor közügyekről van szó, ak-
kor minden lépésünkben gondol-
junk erre. Különösen az ortho-
doxia szent érdekeiél ne tévesszük
soha szem elől. Meg kell cáfolnunk
példáinkkal azt a tévhitet, hogy
a vallásosság csak rabságban jog-
fosztottságban, gettóban virulhat.
Ellenkezőleg! Minden ténykedé-
sünk legyen igazolása a Perek
ama tanításának: »csak az a sza-
bad ember, aki Tórával foglal-
kozik«, mert csak ez tudja elkerülni
azt, hogy a külső szabadság fék-
telenségévé ne fajuljon. Az ortho-
doxia ügyeiben soha egy lépést
se tegyünk tehát, ami 117 rombo-

ló lenne. A jesivák, a talmudtórák
fenntartása s felvirágoztatása, a
szombattartás megkönnyítése s
még sok oly nehéz feladat hárul
az orthodoxia vállaira, hogy szük-
ség van az erők összpontosításá-
ra. Az orthodoxia szervezete erős
védfalat jelent a külvilággal szem-
ben, hitközségi intézményeink ort-
hodox jellegének megőrzésére.

**Erkölcsei kötelességünk az
esetleges differenciákat — a
szervezetben belül — a leg-
igazságosabbankiegyenliteni.**

Több, jelenlegi határainkon kívüli
hitközségi viszály méretei és elfa-
julásai elég mementót jelentenek
számunkra.

Amikor a széder alkalmából
Hilél módjára a máczóba göng-
yöltve esszük a mórájrt, legyen
az számunkra tanulságos szimbo-
lum. Hilél eme gyakorlata alap-
ja a talmudi témának (Peszóchim
115), amelyet Budapesten már he-
tek óta tanulmányoz ünnepi »szüig-
jo«ként a Tórá tanulók — hála
Istennek egyre gyarapodó — ré-
tege. Kötelességünk a vallásosság-
ért, a hitközségek vezetése tekinte-
tében a hithü elem dominálásáért
sikra szállni, kötelesek vagyunk az
orthodox elvekért elkeseredéssel
küzdeni. De — törekednünk kell
az előforduló ellentéteket békésen
s oly módon eliminálni, hogy azál-
tal az orthodox szervezet erőssége
csorbát ne szenvedjen. Kövessük
Hilél példáját: göngyölytsük be
orthodox összetartozásunk má-
czójába a harcoknak mórájrtját!

Ha ezt a tanulságot vonjuk le
a »chág hámaczajszej«, a máczos
ünnepéből, akkor virrad majd kö-
zösségünkre a »zemán chérusznü«
az áldást fakasztó, Istennek tetsző,
produktív orthodox munkát érlelő
béke és szabadság egy boldogabb
korszaka.

Irtá: FISCHER FÜLÖP főrabbi, Sárospatak

A megváltás és a nők

»Vájhí báháczi hálájlo — s történt az éjszaka közepén.« Az éjszaka közepén történt ama csoda, mely már évezredek óta a vigasztalás balzsamát nyújtja az eltiportnak, az elnyomottaknak. Mely már évezredek óta rémes Mene-tékel gyanánt lebeg a szabadság-fojtogató hatalmasok és zsarnokok fölött. Mely már évezredek óta az I-teni gondviselésnek, idő-zuhatoknak távolságain keresztül lángoló tüzelként ég az emberiség történelmének egyik legragyogóbb magaslatán.

Az éj közepén történt ama csodálatos kivonulás... Fordulópont-hoz jutott a leigázott Izráelnek sorsa. Ama vészterhes fordulópont-hoz, ahol már lehetetlenné vált a megállás, ahonnan csak vagy előre és felfelé, vagy pedig hátra és lefelé vezetett az út! Vagy iteni csodatételek segítségével előre a szabadság országába és felfelé, a tiszta emberi öntudat sugaras magasságaira, erkölcsi célok napfényes magaslataira, vagy pedig hátra és lefelé a lejtőn, a teljes züllés örvénye felé, az izráeli néptudat teljes megsemmisülésének sírja felé. Ama rabszolgai sors felé, midőn nemcsak a test engedelmessége a zsarnok porosz-lóinak, hanem a lélek is elveszti öntudatát és teljesen beleéli magát a rabságba, teljesen megnyugszik páriasorsában, sőt rendjén levőnek tekinti azt, hogy az egyik könnyekkel vessen, a másik pedig nevetve takarítsa be a gazdag termést.

Már éjfél volt. Ama időpont, midőn az elmúlt nap bezáródik és új kezdődik. Választon állott Izráel.

S az iteni Gondviselés előre és felfelé vezetett volt Izráelt. Megrázó történelmi eseményekkel, súlyos csapásokkal manifesztálta I-tent, hogy Övé az egész föld! S hogy igazságot és jogot kíván,

nem pedig népeknek zsarnoki eltiprását.

Az Izráel ősi hagyományaiban rendületlenül hívők már azelőtt is biztosra vették, hogy I-tent előbb-utóbb meg fogja segíteni az Ő elárult népét, hogy nem fogja hagyni, hogy örökre a gonoszok jógara alatt szenvedjenek az elnyomottak. A Talmud (Megilla 14) is beszéli: Mirjam, Mózes néneje, még ennek születése előtt megjövendölte, hogy anyja Jocheved fogja Izráel jövődöbeli megmentőjét szülni. Midőn Mózes megszületett, örömmel, világossággal télt meg az egész ház. Izráel jövődöbeli megmentőjét látta a kis ujszülöttben.

Maga az apa, Ámrom is homlokra csókolta a prófétaelkü leányt. Ő is szilárdan hitte, hogy be fog teljesedni Mirjam próféciája.

De óh! csakhamar komor lehangoltságnak, sötét érzelmeknek, éjféli sötétséghez hasonló gyásznak adott helyet ez a felajzott öröm.

A halál leskelődött az ujszülött gyermekre a jövődöbeli majsiá-sel jiszróélra. Maga a bizakodó apa is lemondóan szól:

— Leányom! mi lesz a te próféciáiddal?

Csak egyedül Mirjam nem adta fel a reményt. Az Ő iteni sejtelmekkel telített lelke nem bukott a kétségbeesés sötétlő örvényébe.

»Vátészáczáv áchajszej méróchajk...« Ő még akkor is, midőn mind a többiek már kétségbeesetek, a reménységnek szent virágát

melengette kebelén. Ő még akkor is rendületlenül kitarított reményei, boldogító és büszke sejtelmek mellett — mert e szó »vátészáczáv« rendületlenül kitarítást is jelent — midőn már a Nilus hömpölygő hullámai ringatták a kített csecsemő sásból font kosárcáját. Még akkor is, még ott is a Nilus partján »méróchajk« a távoli jövőbe mélyesztette jós tekintetét. Még akkor is, még ott is leste-várta, remélte, hitte jóslatának boldogító beteljesülését. S ime, Mirjam nem is csalatkozott, merész álmodozásában ott zeng diadaléneket a nők élén, a sástenger partján. Vátészáczáv Mirjom!

Óh, ha a mi korunkban is, melyben sötét pesszimizmusnak és hitbeli ellankadtságnak sötét éjszakaija üli meg a lelkeket, hajadonaink és asszonyaink, Mirjamhoz hasonlóan és egyiptombeli elődeikhez méltóan »bizchusz nösím cid-kónijasz nigálü ávajszenü mimic-zarájim«, újból magasan lobogtatnák azéltedv és hitbeli szent reménykedés égi fáklóját, akkor, miként a szent hajdanban, újból jámbor asszonyaink és gyermekeiket igaz zsidóságra nevelő anyák érdemei következtében megváltás derülne Izráelre. De ehhez természetesen legelső sorban az szükséges, hogy a mi nőink ne kizárólagosan a külső szépséget, hanem a belső lelki szépséget is kultiválják! »Kol ke-vüdo bász melech penimo!...«

Fenákel Jónás

zsír és baromfi kereskedése, az orth rabbiság felü yelete alatt Bpest, VII., Dob-utca 28. sz. Naponta friss áru. Házhöz szállítás. Telefonhívó J. 334—76.

A Budapesti Aut. Orth. IZR. Hitközség felügyelete alatt termelt

husvétii orthodox kóser palacktej és tejtermékek

kaphatók és megrendelhetőek összes fiók-jainkban és az orth. izr. fűszerkereskedőknél.

Budapesti Központi Általános Tejcarnok R.-T.

A szatmári dintajró R. Jajlis győzelmével végződött

A szatmári orthodox zsidóság kebelében duló és már közel egy esztendeje tartó adáz küzdelem remélhetőleg véget ért. Mint ismeretes, Grünwald Lázár főrabbi halála után indult meg a harc a szatmári orth. hitközségben, amely körül folyt, hogy ki foglalja el az elhunyt főrabbi üresen maradt székét. Az eddig megtartott választás során tudvalevően Teitelbaum Joél, nagykárolyi főrabbi választották meg a szatmári orth. hitközség főabbijául.

A választás ellen heves és elkeseredett harcok indultak meg, a melyeknek egyes fázisai már közismertek. Végre mind a két párt vezető emberei abban állapodtak meg, hogy a rabbiválasztás ügyében fölebbezés kizárásával egyházi választott bíróság döntsön. Ez a beszédin február 24-én megkezdte tanácskozásait és két heti megszakítással állandóan arról tárgyalt, hogy miképen lehessen a békét a szatmári orth. hitközségben helyreállítani.

Pénteken (Niszan 2-án) délelőtt 11 órakor hirdette ki Klein Jakab halmii főrabbi, a választott bíróság elnöke az ítéletet, amelyet a Várdomb-utcán levő rabbilak udvarán százakra menő tömeg nagy érdeklődéssel várt.

A rabbilak házi templomában, a melyet zsufolásig megtöltött a hívők serege, Klein Jakab főrabbi felolvasta az ítéletet, amely a következőképen hangzik:

— Mindenekelőtt a papi bíróság a Freund pátrnak azt a javaslatát, hogy az orth. izr. hitközség szakadjon ketté, elvetette és ezt a határozatát abban a meggyőződésben tette, hogy

a hatalmas és virágzó hitközséget ne szakassza ketté, sőt a vezetőkörök kötelességévé

tette, hogy a hitközség belbékéjét biztosítsák és remélik, hogy a papi bíróság ítéletét mind a két fél magára nézve kötelezőnek fogja elismerni.

— Alapos vizsgálat és tanuki hallgatások után a választott bíróság

a rabbiválasztás ellen felhozott kifogásokat nem találta helytállónak

és ennek következtében a választást jogerősnek nyilvánította. A rabbitanács ítélete ezzel

Teitelbaum Joélt a szatmári orth. hitközség megválasztott főabbijának deklarálta.

A mostani Chajlhámajédkor

megtartandó hitközségi tisztújító választásokra vonatkozólag a bíróság úgy döntött, hogy kijelölt egy nyolc-tagú választási bizottságot, négy póttaggal és gondosan vigyázott arra, hogy a bizottságban mind a két párt egyenlő arányban legyen képviselve. A választási bizottság ülésein eszengeri Mayer Sándor világi elnök fog elnökölni, míg minden vitás ügyben és esetleg felmerülő panaszkokban való döntésre egy rabbi delegáltatott. A bizottság tagjai: Freund Chájim, Guth Sándor, Páskesz Mór, Freund Ignác, Spiegel Dávid, Feldmann J. Drummer Sámuel, Grosz Dávid. Póttagok: Lefkovics Lipót, Mayer József, Freund József, Weisz Salamon.

Az ítélet kihirdetését végighallgató nagy tömeg a beszédint lelkes ünneplésben részesítette.

Tiszaeszlar

A mult napokban elhunyt Amsterdamban Scharf Móric, a tisztaeszlári vérvád koronatanuja. A tisztaeszlári vérvád, melynek gyászos emléke Scharf Móric halála által ismét felelevenedik, annak idején nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon a szenzációs érdeklődés homlokterében állott.

1882-ben, peszách előtt történt. Solymosi Eszter cselédleány eltűnt és a letört megyei dszentriknek egy vérvád terjesztésére kedvező alkalomnak látszott. Egyes hatósági közegek közreműködésével sikerült a vérvádat összekovácsolni azzal, hogy az akkor alig 14 éves fiút, Scharf Móricot, életveszélyes fenyegetésekkel, terrortal rábírták egy betölcserezett vádgépies elmondására. 33 napon át tárgyalták a pert. 15 tisztaeszlári zsi-

dót gyanúsítottak azzal, hogy Solymosi Eszter megölésében közreműködtek és a leány vérét peszáchii rituális célokra felhasználták. Az említett terror hatása alatt Scharf Móric azt vallotta, hogy édesatyja, Scharf József templomszolga behívta a leányt az uccáról a templom előcsarnokába, a hol Schwarz Salamon sakter a nyakát átvágta és vérét egy fazékba öntötte. Ezt a fiu a templom ajtajának kulcslyukán át látta volna. Egy hónappal később rábukkantak a Tiszában egy leány holttestére, amely azonban az anya kijelentése szerint nem leányé, Eszteré volt. A kis Móricot ismét kihallgatták és szembesítették atyjával. A megfélemlített fiu, mint egy bemagolt leckét adta ismét elő a betanított, atyjára terhelő tanuvalomást. Atya és fiu között szerfölött izgalmas, drámai jelenetek játszódtak le.

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Szenzációsan olcsó פסח של edényárusítás a

Világ edényáruházban

VIII., NÉPSZINHÁZ-U. 29. GARANTÁLT UJ EDÉNYEK

3 ltr. kék fazék lábas P 1.20	5 1/2 ltr. kék fazék lábas P 1.80	10 ltr. kék fazék lábas P 2.60
4 1/2 " " " " " 1.50	8 " " " " " 2.30	12 ltr " " " " " 3.30

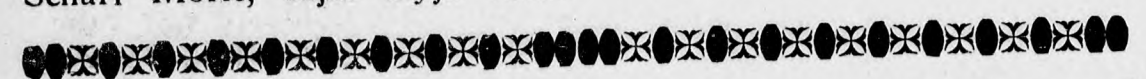
Győződjön meg személyesen e **soha még nem létezett olcsó árainkról**, melyekről 12 kirakatunk beszél.

A tanuvalomás Eötvös Károly védő keresztkérdései alatt összeomlott s nevetségessé vált, az összes vádlottakat felmentették. A felmentés után Scharf Mór átölelte atyját és zokogva elmondta, hogy életfogytiglani elzárással fenyegették, ha nem úgy tanuskodik, mint ahogy szóról-szóra betanították.

Óriási rezonanciát keltett a per, Scharf Mór, saját atyja vádló-

jának neve fogalommal lett és a vérvád természetes összeomlása példátlan örömet váltott ki az egész világ zsidóságában.

Scharf Mór, a per szomorú hőse, mint fiatal ember kivándorolt Amsterdamba, ahol gyémántciszoló lett. Csendes magányban, vallásos zsidó életet élt. Hazájába nem jött vissza többé. Elfelejtve halt meg második hazájában, 61 éves korában.



Fel, az alkotó munkára!

Irta: WEISZ MÓR, az OSzOSz ügyvezető elnöke

Népünk életében határkövet jelentő fenséges peszách ünnepünkön nem lesz időszerűtlen határvonalat húzni azon magasztos munkában, mely nálunk a legszentebb kincsünkért, a sábosz-ért, néhány éve folyik. Az előkészületeket már elvégeztük, hadd következzen most már teljes erővel a gyakorlati munka! Ez az elgondolás — a gyakorlati munkának előtérbe tolésa — vezeti az OSzOSz központi intézőségét, midőn a leggyakorlatibb jellegű munkaköröknek, a díjtalan állásközvetítésnek eredményesebbé tétele céljából új és új eszközöket vesz igénybe. De nem elegendő, ha mi csupán munkakereső és munkaadó közé állunk a közvetítő szerepében. Munkaadó és fogyasztó között is meg kell teremtenünk a kapcsolatot. A

4-5 böcherlit,

kik szorgalmasan tanulni szeretnének felvesznek még a következő **zmn**-ra. Kosztnapokról gondoskodva.

Rosenberg Mózes
Püspökladány.

Az egri jesiva

felvesz vallásos böcherokat, akik „gemóre-tajszefesz”-t egyedül tanulni tudnak. Összes kosztnapokkal el lesznek látva, sőt 12 pengő lakáspénzzel is (azonkívül órákat adhatnak). Mielőtt valaki eljönne, küldje be kéziratos adatait és csak a válasz után jöjjön ide.

Schreiber Simon főrabbi,
Eger.

közel jövő feladatát fogja képezni a pályaválasztási tanácsadó létesítése. — Kívánatos, hogy úgy, mint eddig, az előkészítés munkájából, vegye ki most már mindenkinek részét az alkotó munkából is!

A statusquo szövetségből

A statusquo szövetség kérelmet intézett a kultuszminiszterhez, amelynek értelmében a statusquo hitközségek, amelyek bizonyos időn belül nem csatlakoznak az orthodox vagy a kongresszusi szervezethez, minden további nélkül a szövetségbe tartozóknak tekin-

Balatonfüred

egyetlen **kóser vendéglője**, Goldstein Ezra orth. főrabbi ur felügyelete alatt. Dr. Ajtós E. Imre főorvos ur villájában, május hó 15-én megnyílik. — Olcsó árak! — Izletes ételek! — Pontos kiszolgálás! — Szíves pártfogást kér.

ÖZV. POLLÁK DÁVIDNÉ
orth. kóser vendéglős.

Orth. קושר vendéglő Crikvenicán

A legolcsóbb és legjobb tengeri fürdő az Adria jugoszláv részén. Teljes pénzü 8 pengőtől. — Prospektust küld: **M. Josip Engel, Crikvenica. (SHS)**

Lányok és fiúk Gondos felügyelettel — Orvosi ellenőrzés. Prospektust küld:

Reichmann Mór, tanító,
Kecskemét.

tetnek. E kérelemnek oka az, hogy a statusquo hitközségek egy nagy része nem jelentette be csatlakozását. Természetesen, némely hitközség tiltakozni fog a kényszerítés ellen. Így például Vác, amelynek statusquo hitközsége igen közel áll az orthodoxiához és így nem óhajjt együtt menni a statusquo szövetség — nézete szerint — neológ velleitáru vezetőinek egy részével.



A magyar ipar bemutatója.

200 szakma. — Víziforgalmi — Dunakikötő — Elektromossági — Motorjármű — Textil- és Rádió-csoportok.

50%-os
vasuti kedvezmény.



Részletes felvilágosítás és vásárigazolvány kapható **Budapest**en: a **Vásárhoz**ánál, V. Alkotmány-u. 8. valamint az összes kül- és belföldi tb. képviselőnél. — (A vásárigazolvány ára 3 P 20 fillér.)

Sussmann rabbi deklarációja az orthodox és neológ kasrüsöz különbségéről

Sábosz hágodajl alkalmából tartott beszédében Sussmann rabbi ur a következő kijelentéseket tette:

— Utóbbi időben bizonyos fogalom-zavar és elhomályosulás nyilatkozik meg az önálló orthodoxia lényege és elve tekintetében némely körökben. És ez nem is csoda. Új nemzedék nőtt fel, amely már csupán hallomásból ismeri azokat a küzdelmeket, amelyeket a mi rabbinikus nagyjaink az orthodox szervezet kiépítéséért teljes odaadással meszirás hánefesszel vívtak 60 év előtt. Akkor arról volt szó, hogy megvalósítsák a szent ígét, amelyet peszách első napján a Tórából olvasunk: »velaj jiten hámaschisz lóvaj el botéchem ling ajf — a romlás szelleme ne vonuljon be házatokba.« A cél érdekében, az elvállaltanodás veszeljét próféta módon előre látván, a szó legnemesebb értelmében vett önfeláldozással küzdöttek, fáradoztak, míg célt értek: »veesz boténü hiczil« — megmentették házaink vallásosságát a különálló orthodoxia szervezetének felállítására által, amely az idők folyamán oly kitűnően bevált! Oly férfiak álltak akkor a mozgalom élén, mint a Kszáv Szajfer és a Maharam Schick. Ki merné magát a mai időben az ő nagyságukhoz mérni? Az ő határozatuk tehát a mai időben is megdönthetetlen. Aki egy kissé járatos a vallástörvényekben, tudja, milyen elfogadott alapelv: »én besz din jóchajl levátél divré besz din chavéraj stb. — egy előbbi rabbinikus fórum ítéletét egy későbbi rabbitestület csak akkor képes hatályon kívül helyezni, ha felülmulja tudományban és számban.« Vane oly józan ember, aki állítani merné, hogy most nagyobb sullyal bíró rabbitestületek vannak, mint az akkori idők vezéralakjai?

Az önálló orthodoxia alapelve, valamint a hozzáfűződő iszür más szervezet sechitójával szemben a legteljesebb mértékben érvényben van és a jelenkor semmiféle testületének, még kevésbé egyes egyéneknek, még ha »cédrus magasságu is lenne« (afilü im koarózim govhaj) nincs illetékessége eme elven

rést ütni.

— Szükséges a régi határozat érvényességét nyomatékosan kiemelni,

nehogy valaki abba a tévedésbe essék, mintha az orthodox kasrüsözsal más egyenértékű ritualitás léteznék.

Ez olyannyira nem egyenértékű, hogy dicső emlékü nagyjaink említett »iszür«-ja értelmében, abban a háztartásban, ahol nem-

orth. hust használnak, még az edények is tilalom alá jutnak. Sőt az »iszür« kiterjed magukra a volt orthodox metszők sechitójára is, akik más szervezeti hitközségben folytatják tevékenységüket: ezek metszése is, a mi részünkre, mint tréfó lesz minősítve. Ez a deklaráció szolgáljon felvilágosításul a legutóbbi időben beállott céltudatos fogalom-zavarokkal szemben.

Orth. kóser pótkávét **husvétli árut**

elismert kitűnő minőségben, szigorú előírás szerint, főt. Fischer Menáchem főrabbi urunk felügyelete alatt készít:

Sárvári Pótkávégyár Részv.-társ.

Szombat és zsidóünnepken zárva. — Sárvár. Telefon: 26.

Példás talmudtörök

A budapesti orth. hitközség »Tórasz-Emesz« iskolájában f. hó 21-én voltak a szemeszteri vizsgálatok. A vizsgálaton részt vettek Sussmann Viktor rabbi és óbudai Freudiger Ábrahám hitközségi elnök élén a hitközség csaknem összes számottevő benétajrói. A »Tórasz-Emesz« vezetőségének megbízásából az I. osztályban Duschinsky Márkus, a II.-ban Klein Márkus iskolaszéki elnök, a III.-ban Feldmann Izsák és a IV.-ben Kahán-Frankl Samu vezették a vizsgálatot. Az eredmény az egész vonalon kielégítő volt. Husz, a tanulásban és tudásban különösen kiváló tanuló szép és értékes szfórim-ajándékot kapott. A szülők és az iskola-vezetőség köszönetét dr. Deutsch Adolf igazgató fejezte ki. Friedman Bernát, Selinger Mór, Paneth Izsák és Reiner Lipót hitoktatónak.

Nyiregyházáról jelenti tudósítónk: A nyiregyházi orth. Talmudtóra 6 osztályában szombaton, Niszan 3-án tartották a szemeszterzáró vizsgálatokat, melyet vasár-

nap záróünnepély követett. A növendékek valóban minden várakozást felülmuló, fényes eredményt mutattak fel. Az elnökség ajándékot és érdemjegyeket osztott ki a növendékek között. Kiosztottak értékes bibliákat, imakönyveket, hagadákat. 145 tanuló közül 40-en részesültek díszes kiállítású, rimbe foglalt, héber szövegű érdemjegyekkel való kitüntetésben. Heller Lázár gondnok nagyszabású beszédében, a növendékekhez intézett buzdító szavai után, köszönetet mondott a Talmudtóra vezetőségének, de különösen Schreiber Sámuel elnöknek, kinek fáradhatatlan buzgalma ime megérlelte gyümölcseit. A hála és elismerés hangján emlékezett meg végül a Talmudtóra tanítóinak példás, odaadó buzgalmáról. Schreiber elnök pedig a közönség óvációi közepette bejelentette, hogy a Talmudtóra — egyesíteni akarván a Tóratanulást a jótékonyssággal — 12 szegénysorsu gyermeket ruház fel peszáchra. — Igazán követendő példa!

Orth. kóser
פוד ש

Sütemény Dessert Busserli

Weisz Mór, Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: 423-65.

Egy nagy merénylet!

vagy: szükséges-e orthodox zsidó sajtó?

II.

A »Majre Nevajchim« III. 32-ik fejezetében is, melyre dr. Edelstein ur esetleg hivatkozhatnék, Maimonidesz csak annyit mond, hogy I-ten nagy különbséget tett a két féle itentisztelet, t. i. az áldozati kultusz és az ima között. Ugyanis az áldozati kultusz nem gyakorolható minden időben, minden helyen és mindenki által. Ellenben az ima és fohász meg vannak engedve minden helyen és mindenkinek. S itt tényleg írja Maimonidesz, hogy az áldozati kultusz, nehogy pogány mintára el-fajuljon, »megszorítottat, hogy abból ne maradjon fenn más, mint az, amit az i-teni bölcsesség jó-nak talált teljesen nem mellőzni.«

De hogy szabad ezt erőszakosan odacsavarni, hogy Maimonidesz egy להבדיל Geigerhez hasonlóan az áldozati kultusz teljes megszüntetésének zeng hozsannát? Hiszen Maimonidesz ezen tény-megállapítása nem egyéb, mint a Tórabeli: »Velaj jizbechü ajd lá-szeirim!«

Jól tudom, hogy Geiger iskolá-jának a protestáns teológiától el-sajátított egyik fővesszőparipája, hogy »amig Mózes áldozati kul-tuszt rendelt el, addig a próféták annak hadat üzentek.« S ezen állít-ás bebizonyítására több, általuk valódi értelmükben fel nem fogott prófétái helyre hivatkoznak. De aki nem olyan könnyen hívő, hogy a protestáns teológiának vakon higyen, annak a hallhatatlan S. R. Hirschnek egyik ide vonatkozó megjegyzésére akarok utalni (Ges. Schriften, II. 234 old.) ahol rész-letekre lesz kimutatva az, hogy a próféták nem az áldozati kultusz ellen küzdöttek, hanem az avval való visszaélés ellen, azon tévely ellen, hogy az áldozati kultusz ké-pezi az egész zsidóságot.

»Von des Wissens Blasse nicht angekränkt« dr. Edelstein ama állítása is, hogy »még a legjámbo-rabbnak agyában sem merül fel az a gondolat: építsünk szentélyt,

imádjuk az Örökkévalót újra töm-jénfüsttel, áldozatok vérenek hin-tésével.« Mit tud a doktor ur a Chá-szám Szajfer (Jajre Déó 236 resp) által idézett autorításokról, kik ugy a középkorban, mint az uj-korban áldozatot kívántak bemu-tatni a Mórija hegyén, de tudták, hogy (bizonyos rituális akadá-lyoktól eltekintve) a törököktől nem kapnak engedélyt reá. (Lásd még »Szedé Chemed, III. « betű 22. p. — u. i. XVI, «p betű 13. p) S ugyebár most, midőn a ható-ságok még a kajszél-hámáarovi mel-letti imádkozást sem akarják meg-engedni, most csupán csak azért nem akarják a Szentföldön lakó, »legjámborabbak« sem ujjákeltetni az áldozati kultuszt, mert ők is igazat adnak Geigernek és tanítvá-nyának, dr. Edelstein budai fő-rabbi urnak? Ha nem volna olyan szomorú, úgy nevetni kellene dr. Edelstein logikáján.

S mit szóljunk a budai neológ főrabbi ur azon csattanós mondá-sához, hogy »az áldozatok meg-szüntése, a szentélyek és az oltárok rombadőlése történeti szükségség volt, hogy Izráel stb. tovább fejlődjék stb., az áhitatnak, a lélek töredelmességének, az igaz érzés-nek fenségébe.«

Nem szölok arról, hogy ezen ég-bekiáltó *chiruf vegiduf* hallatára, melyet nem egy nem-zsidó theo-lógus, hanem egy zsidó rabbi aja-káról hallunk elhangzani, ruháin-ka, mint gyász alkalmával meg kellene szaggatnunk. Csak egy tiszteletteljes kéréssel bátorodom a budai főrabbi urhoz fordulni: kegyeskedjék hatáskörében hivata-los előterjesztést tenni az összes a Szidurban előforduló, a besz-há-mikdos újbóli felépítésére és az áldozati kultusz újbóli helyreállít-ására vonatkozó imarészleteknek haladéktalanul való förlésére! De a mindennapi »semaine eszré« (»veshésé esz hoávajdó lidvir bé-szeché«), a szombati, ujholdi, ün-nepi muszaf-imáinknak a szentély és áldozati kultusz visszaállításáért

az I-tenhez felszálló fohászonkon kívül (...»vesom náasz lefone-cho esz korbenasz chajvajszénü«) — a jomkipuri muszáfima legmeg-hatóbb részletét, az ávajdót, is ki kell törölni az imarendből! Hát még az »ásré ajin roaszó kol éle« féle darabokat! Hiszen badarság imádkozni olyas valamiért, minek rombadőlése az Ön tanítása szerint »történeti szükségesség« és maga-sabb fejlődési fok volt! — Aj le-oz nájim sekách sajmeajsz!

Geigerben volt annyi követke-zetesség, hogy reformált imaköny-véből kiküszöbölte az összes, az áldozati kultusz helyreállítására vo-natkozó imákat!

Mindezek után még egy sze-rény megjegyzésem, illetőleg kér-désem volna bizonyos orthodox körökhöz és tényezőkhöz, kik el-lentélben összes külföldi orthodox elvbarátainkhoz, azt vallják, hogy külön orthodox lap fenntartása és támogatása fölösleges luxus-kia-dás: Hát valóban azt óhajtják Önök, i. t. urak, hogy egy neológ hetilap ilyen *צורה*-cikkeiből *sziv-janak magukba jírász somájim-ot és igazi zsidó életfelfogást az Önök zsenge gyermekei, a jövő reménye: az ifjuság?!*

Fischer Fülöp, sárospataki főrabbi.

Tisztelettel ajánlom **orth.** כשר
saját termésű jászberényi
uradalmi boraimat
literenként P 1.20
ért. — Sziveskedjék értesíteni —
átvételi kötelezettség nélkül —
hogy **minden hétenk szom-bajjára**, csütörtöki szál-lítással hány liter bort óhajjt rendelni. — A husvéti **של פסח** bor-nak házhoz szállítását, a tö-meges megrendelések miatt, csak úgy tudom teljesíteni, ha b. ren-delése idejekorán beérkezik.
Teljes tisztelettel
Schwartz Sámuel
szőlőbirtokos
Budapest, Dob-utca 36.
Telefon: J. 379—13.

A tolcsvai rabbiinstalláció

Fényes ünnepségek között iktat-ták be kedden, f. hó 16-án a tolcsvai orth. hitközség rabbiszékébe Kornitzer Akiba főrabbit. A tolcsvai hitközség küldöttsége Sze-rencsre jött az új főrabbiért, ki délután fél 4 órakor érkezett Sze-rencsről mintegy 60 hitközségi tag társaságában Tolcsvára.

Az állomásról 40 hintón vonul-tak be a főrabbival a fogadóbi-zottság és küldöttségek tagjai, a diadalkapuvál díszített templom-udvarra. Itt elsőnek Tolcsva köz-ség nevében Eisert István ny. kir. főügyész köszöntötte a főrab-bit, kit a felekezeti béke továb-bi előmozdítására kért fel és egy-ben biztosította őt Tolcsva közön-ségének tisztelő bizalmáról. A fő-rabbi szívélyesen megköszönte az előlegezett bizalmat és azon remé-nyének adott kifejezést, hogy mű-ködésével sikerülni fog a felekezet-közi békét és ezzel a község jólé-tét hathatósan előmozdítani.

Goldstein Benő, hitközsé-gi elnök a hitközség üdvözlétet tolmácsolta keresetlen szavakban és átnyújtotta a főrabbinak a templom kulcsát. Ezt követte Kor-nitzer főrabbi magasióptü, általá-nos tetszést keltő programbe-széde. Ezután baldachin alatt vo-nult be a főrabbi a feldíszített templomba, hol az abaujszántói fő-kántor mincha imája után meg-tartotta székfoglaló beszédét.

A templomi ünnepséget bankett követte, melyen résztvettek a hit-község tagjain kívül a szerencsi, sátoraljaujhelyi (orth. és szefard), sárospataki, lizskai, tokaji, szántói hitközségek számos tagu küldött-ségei. A bankett során tartalmas felköszöntőket tartottak: Pollák szerencsi, Jungreis tokaji, Ehrenfeld miskolczi rabbi; Goldstein Benő, Kornitzer Salamon és Blau Zoltán hitköz-ségi elnökök, továbbá Klein Vil-mos, Wexberg Mór, Neuländer (tolcsvai), Kornitzer Lipót (ujhe-lyi), Safier Ábrahám (szerencsi), és Rosenberg Manó (szántói) hitk.

Ki Pestre jön
használja ki az alkalmat

Nemzetközi
Vásár

ideje alatt,

tekintse meg
kirakatunkat,
izlelje meg
áruinkat

főúletünkben
Király-utca 54.
alatt.

Telefon: Lipót 980-08.



orth. כשר virstli, szalámi
és füstölthúsárugyár

Gyár és iroda:

Budapest, Nefelejts-u. 12.

Telefon: J. 458—30.

Sürgöncim: „Sterncomp“.

kiküldöttek. A bankett a főrabbi éltetésével késő éjjel ért véget.

Az installációs ünnepség alkal-mából meleghangú táviratban üd-vözölték Kornitzer főrabbit és hit-községét: az Orthodox Központi Iroda, Bessenyei Zénó ország-gyűlési képviselő, számtalan hit-község és közéleti előkelőség.

Kitűnő minőségű

Hutter



כשר szarvas szappan

husvéti áru, של פסח

kapható minden fűszer- és festéke-reskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügye-lete mellett: **Hutter József szap-pangyár és Olajipar r. t.** Buda-pest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—92, 93, 94, 408—92.

— Palesztinai szegényeinkért.
Alanti héber felhívást kaptuk, mely a peszách ünnep beköszön-tésére való tekintettel, egy ősrégi idők óta bevezetett szokásra fi-gyelmeztet. Arról van szó ugyan-is, hogy örömnapiainkban ne fe-ledkezzünk meg a Szentföldön szinylődő és életüket kizárólag a Tóranak szentelő hittestvéreink-ről. A 2-ik és 8-ik ünnepnapon ajánljunk fel nedovót a Tóra előtt a Méir Báál Hánész javára.

בית אדבת ציון אל תשכח לנצח!
אל כבוד הרבנים והבנים די בכל אתר ואתר שלישא!

ביום הרחמים והסליחות אנחנו מתפללים וכור ה' חיבת ירושלים אהבת ציון אל תשכח לנצח איכנס עלינו התוב מוטל לא לשכח את ירושלים וכפרש ביום שמחתנו כמו שכתוב (תהלים קל"ו) אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמהתי לואת זכרו נא כי מנהג ישן הוא בכל הפגוצות ישראל לנדוד עזקה ביום טוב שני של גלויות בשעת קריאת התורה בשביל אלה התענינים היושבים בקודש ולומדים תורה מתוך הדחק ובשכר זה נזכה לקיבוץ נדחי ישראל במהרה לארצנו אמן.

ישראל חיים סאמעט שד"ך
הכולל שומרי החומות מעיחיק וירושלים ת"ו.

SIÓFOK

fürdőtelepen, Batthányi-utca elején
orth. köser Penzlió és Étterem
BLAU JÓNÁSNÉ személyes vezeté-sével, megnagyobbítva, minden kom-forittal, május 15-én megnyílik. Kitűnő házikoszt, pontos kiszolgálás. Strandtól, vasúttól 2 perc. — Referenciák: bpesti orth. izr. hitk. rabbiságánál. — Láb-badozóknak külön villa. Előjegyzések: **Blau, V., Nádor-utca 17. III. 3.**
Telefon: 126—96.

Orthodox hechserrel
állított

husvéti ó-szilvórium

minden mennyiségben fél és 1 literes üvegekben is a legolcsóbb árban kapható

KEPES ALBERT szeszfőzdéjében, Berettyóujfalu. Nagyobb vételnél árendemény.

Reich Koppel főrabbinál

Rendes szokásunk szerint felkerestük ünnep előtt a budapesti orthodoxia általánosan tisztelt főrabbiát. A 91 éves patriarcha az ő páratlan kedvességével és lebilincselő jószágával fogad minden látogatót. A mi témánk, egy-két udvarias szólásforma után természetesen »szent« területre terelődik. Az ünnepre kitűzött szüjjőről beszélünk. A kitűzött halachikus téma már sokszor volt működése alatt tanulmányra kitűzve, de a Tóra kimeríthetlensége folytán természetesen most is csodás szellemi üdőséggel új szempontokat sikerült a régi tárgykörben megállapítania, amint hogy erről meg fognak győződni az orthodox hitközség talmudtudósai, a kik majd peszách utolsó napján (d. u. 4 órákor) meg fogják látogatni és hallani fogják a cháfesz-dróseját.

A főrabbi mindenkit szeretettel üdvözöl és nyájasan elbocsát. Áldást nem osztogat. (Kivéve erev jomkipürkor, amikor megbencsolja a szűkebb környezetéhez tartozó hieit.)

A főrabbinál tett tisztelgésünk után felkerestük vejét, Sussmann Viktor rabbit, a magyar orthodoxia lelki vezéreinek egyik legkiválóbbját, akit frázisok, csalóka tünetek el nem tántorítanak az igazi következetes orthodoxia irányában való működéstől. Kifejeztük előtte csodálatunkat a főrabbi ur szellemi üdősége iránt. A rabbi ur azt felelte:

— Örülünk, hogy így van, hogy mindenki oly szíves fogadtatásban részesül, de az mégis csak szomorú, hogy nincs mód megakadályozni, hogy a tiszteletreméltó aggasztán szájába adott koholt »áldá-

sokkal« ne igyekezzenek némely oldalon sajtó utján üzleti reklámot csapni maguknak.

Jesod Hatóra Iskolánkban, melyben kezdő-gemóretől egész a jesivába menésig való oktatást nyújtunk, sikerült egyik legjobb tanerőt megszerezni. Magukat ellátni tudó és tandíjat fizető tanítványok, korlátolt számban felvesszünk. Bejelentések az Egri orth. Izr. hitközség irodájába intézendők.

Kramer Adolf

festő- és mázolómester

BPEST, I., LÁGYMANYOSI-U. 4.

Telefon: József 382—57.

— Orth. kóser füstöltárak a Budapesti Nemzetközi Vásáron. A vásár vezetősége engedélyt adott Skrek Lipót orth. szalámigyárosnak, hogy a májusi vásáron a virsliárúinak gyártását bemutathassa. Ez az első eset, hogy a Budapesti Nemzetközi Vásáron orth. rituális gyártmány bemutatásra kerül. A cég mintázata a vásár látványossága lesz.

Mielőtt **SIRKÖVET** vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést Róna Sándor sirkőgyárából, Nyiregyháza. Ortho. templom mellett. Teleon 219

Igazságot a zsidóságnak!

Ezt akarja a

Magyar Zsidó Lexikon

400 kiváló zsidó vezetőegység közreműködésével szerkesztette:

UJVÁRI PÉTER

Szállítja havi részletfizetésre a

ÁRA 60 PENGŐ

Magyar Zsidó Lexikon

kiadóhivatala

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 61. szám

1052 OLDAL, FÉLBÖRKÖTÉS.

Az orthodox és neológ zsidóság igazságainak teljes gyűjteménye!

Wesilla mosás a legideálisabb

Wesilla mosószert mindenütt

Egy misztikus széderesti történet

Galicia és Máramaros összeszögelésénél, a félelmetes őserdőkkel borított radnai és máramarosi havasok közt garázdálkodott 150 évvel ezelőtt egy zsványbanda, melynek vezére egy rettegett haramia volt, akit Dobosnak hívtak.

Évekig ő volt a vidék ura; proszlán bátorságával megtámadta a kereskedők egész karavánját is, akármennyien voltak, kirabolta az utasokat és aki szembeszállt vele, azt megölte.

Egyedül utnak indulni senki sem merészt, csak csoportokba verődve, egész társasággá összeállva kockáztatták meg a kereskedők az utat az erdősegen át, de ezt is csak úgy, hogy erős parasztokat fogadtak kísérőül és felfegyverezték őket.

Am ez is csak keveset használt. Dobosnak megjelenése elég volt, hogy a román vagy a rutén parasztok eldobták fegyvereiket és meneküljenek, ki merre utat talált s hova tovább olyan rettegés szállt, hogy a vidék egész lakosságát, hogy remégett mindenki már akkor is, ha csak említették előtte Dobos nevét, aki kimélet nélkül rabolt; elvette az utasok utolsó garasát is és ha kevesnek találta a pénzbeli zsákmányt, lehuzta ruhát és a csizmát is. Sőt megtette azt is, hogy az utasok szekereit és lovait is elvette, őket magukat pedig gyalog kergette a pokolba és ha éppen jökedvű volt, ezt megelőzőleg jól el verte őket, amikor nem igen nézte, hogy csontot tör-e, vagy vért serkeszte szeges bunkója és ólomkarikás korbácsa.

Idővel persze már senki sem mert az erdőkön át utazni, ám Dobos üzlete azért nem pangott. Ha kerülték az emberek az erdőt, hát ő látogatott el a városokba vagy falvakba, berontott egy vagy több vagyonos ember házába és ott, a saját lakásaikban fosztotta ki áldozatait. És megjelenésének hírére pincébe, padlásra bujtak a lakosok és ugyanígy tettek a városi rendőrség emberei is.

Igy garázdálkodott Dobos sok éven át, míg végre a belső világában valami változás történt, valami jobb felé való eltolódás.

Eppen abban az időben, mikor

Dobos javában ténykedett, tartózkodott ott egy hitközségben, mely a haramia működési körébe esett, a híres Báálsém.

A zsidóság szélesebb körei akkor még keveset tudtak Báálsémről. Csak a hívők egy kicsiny köre ismerte fel az ő nagyságát. Ezek között volt Reb Léb Borsa. Azért hívták így, mert Borsa községben, Máramarosban lakott. Nagy talmudtudós és nagy cádik volt, kereskedéssel is foglalkozott. Ezt a Reb Léb Borsát is megtámadta már több alkalommal a vidék réme, Dobos, de mindannyiszor — lten csodája — komolyabb baj nélkül szabadult ki a kezei közül. R. Léb egyszer kérelemmel fordult Báálsémhez: tenne már valamit az ellen a Dobos ellen, vagy adna neki, Reb Lébnek, annyi erőt, hogy egyedül is ártalmatlanná tehesse a közveszélyes haramiát. Mire Báálsém azt mondta: hogy még nem érkezett el ennek ideje; várjon még egy darabig, akkor maga Élije nóvi fogja megszabadítani a vidéket a zsványtól....

Ez a rejtélyes bizakodással is, szent borzalommal is töltötte el Reb Léb lelkét; maga Élije nóvi fogja bárányá átváltoztatni az emberi duvadat? Ez igen nagy szó, még Báálsém szájából is nagy szó.

Közben Dobos folytatta a mesterségét, megtámadta a kereskedőket és kifosztotta őket, néhányat megis ölt. Megrohanta néhányszor Borsa községet is és betört hol ehhez, hol ahhoz a vagyonosabb emberhez, de Reb Léb Borsa házába egyszer sem tört be, holott ez már kívülről is mutatta, hogy gazdag ember lehet a lakója. Sokszor bizony kísértést érzett magában, hogy megtisztelje nem kívánatos látogatásával Reb Léb Borsa házát, de mindannyiszor valami belső hang visszatartotta tőle. Azt mondta neki az a belső hang, hogy ha annak a vallásos zsidónak a házát is feldulja, akkor saját maga ellen hívja ki a végzetet.

Egyszer, egy este — Reb Léb házában minden ablaka világos volt — mégsem bírt ellentánni a gonosz vágyának és elhatározta,

hogy ő bizony meglepi Reb Lébet.

Akkor este pedig — peszách első estéje volt — a szédernél ültek Reb Léb és vele együtt egész nagy családja. Ott volt a nemrég férjhez adott leánya a férjével is, sőt az utóbbi szülei is Reb Léb vendégei voltak. Reb Léb persze az asztalfőn ült, hófehér kftlben és ugyanígy hajbli a fején, az asztal körül pedig a többi, ünnepi hangulatban és vidáman.

A kapu nyitva volt, szintugy minden ajtó, mely a házba vezetett, mert hátha jön valaki, aki részt akar venni a széderben? A »Hó láchmó«-ban azt mondták: mindenki, aki éhes, jöjjön és egyék, mindenki, akinek nincs hol ülni, jöjjön és ünnepeljen velünk együtt... de hát hogy jöhetne be, ha zárt kapura és zárt ajtóra találnak?!

A kidüson, má nistánón már tul voltak, éppen javában folyt az Egyiptomból történt kivonulás elbeszélése, amit persze majd minden szakasznál mélyenjáró magyarázatokkal fűszerezett, hol maga Reb Léb, hol a fiatal férj, hol ennek atyja, a »mehütn«, amikor egyszerre csak kivágódott az ajtó és megjelent a szobában, élesre fent csupasz kard a kezében a vidék réme, Dobos.

Zürzavar, sikoltozás és ijedt »Semá Jiszroel« kiáltások töltötték meg egyszerre a perccel előbb még oly szent hangulattal tele szobát; a gyerekek az ablakokon ugráltak ki az udvarra, a »mehütn« a »máché«-ténestent, az ifjú férj szép fiatal feleségét cipelte be a szomszédos szobába, hogy maguk mögött eltorlaszolja az ajtót, csak egyedül Reb Léb őrizte meg fenséges nyugalmát. Felállt, anélkül, hogy tudta volna mit csinál, az Élije nóvi serleget vette a kezébe és farkasszemet nézett a rablóval.

Ezt felbőszítette ez a stoikus nyugalom. — Csak meghalsz ma a kezemtől, zsidó! — bömbölte Dobos, mint valami vadállat és lesujtott kardjával Reb Léb kezére, hogy a vér magas sugarakban szökött fel. Reb Léb azonban nem ejtette el a serleget, szeméit az ünnepi gyertyák felé irányította és áhitattal fohászzkodott:

POLLÁK SAROLTA-féle Miracle szeplőkrém, Miracle opeszappan 25 éve a legideálisabb, ártalmatlan. Biztos. — Szétküldi: Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, Andrassy-ut 38. I. (Párisi áruházal szemben.) Kérjen prospektust!

— »Ribajaj sel Ajlom! Könyörgök hozzád: legyen vérem bűnbocsánat az egész közösségért. Könyörgök hozzád itenem, váltsd meg őket további szenvedéseiktől és ne engedd, hogy rablók és zsványok áldozataivá legyenek.«

Ekkor Dobos reszketni kezdett. Kezei lehullottak, lábai reszkettek. Egyre összeesett, amíg egyszerre csak ott feküdt Reb Léb lábánál és bocsánatért könyörgött.

— Eredj utadra, — mondotta Reb Léb nyugodtan és könyörögni l-tenhez, hogy bocsásson meg neked.

Reb Léb ekkor a vendégeket és családját tagjait visszahívta a szobába a széder folytatásához. Örömkönnnyek közt zengték el a hálél himnuszait. Reb Léb azután emelt fölvele magasra tartotta az Élijenovi serleget, elmondotta az »áser geólónü«-t, mosdottak a máczóhoz, melyet Reb Léb széj-jelölt. Még Dobos is kapott egy darabot és szó nélkül távozott. Otthon elásta minden fegyverét, emberölő szerszámait és ólomkarikás korbácsát, azután mindent odaadott a szegényeknek, mit az évek hosszú folyamán összerabolt. A rettegett rablóvezérből jötevő, nemes emberbarát lett.

...Mit is jövendőt Bálsém? Hogy maga Élijenovi fogja megszabadítani a zsványtól a vidéket. Ime, úgy is történt, ahogy jósolta. És pedig Rabbi Méir nemes hitvesének szellemében, akiről a tal mud agadája elbeszéli, hogy meggyőzte bölcs férjét a tételével: »jítamü chátóim kesziv« — nem a vétkezőket, hanem a vétkeket kell kiirtanunk, közösségünk ből.

Remény

zsidó ifjúsági folyóirat.
Zsidó ifjúsági regények, elbeszélések, darabok, szavalóversek, rejtvény, sakk, sport, cserkészlet stb.

Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő.**

Félévre 4 pengő.

Budapest, IV., Magyar-ucca 3. szám

Gróf Jenő speciális betegkocsi gyártó



Bpest, József-u. 54. Tel. J. 328-14

A „Tiferesz Bachurim“ kérdéséhez

Irta: ALEXANDER VILMOS, Sátoraljauhely

A különféle alakulatok és különböző egyletek sorában, amelyek az utóbbi években vallásunk megerősítésére — lechizük hádosz — céljából az orthodoxia keretében létesültek, a legnagyobb fontossággal bírnak a »Tiferesz Bachurim« név alatt alapított ifjúsági egyesületek. Célkitűzésük az orthodoxia egyik létkérdése: a jesivából kikerült ifjaknak, — akik már kenyéreset után néznek és az életfenn-tartás nehézségeivel küzdenek, — a Tóraban való továbbképzése. A zsidó vallástudomány jobb megismerése révén a zsidó vallási élet gyakorlását akarják intenzívvé tenni. »Lilmajd üeláméd lismajr veláaszajsz — tanulni, tanítani és a Tóra szabványait betartani.« Hiszen csak úgy lehet a Tóra szellemében élni, ha a Tórát ismerjük. Az ifjúság nem elégedhet meg azal, hogy a jesivában egy kis tudást elsajátított, hanem azt fejleszteni kell, hogy a tanultat meg is tartsa. Csak úgy tudjuk biztosítani az orthodoxia fennállását és az ősi vallásunkhoz való ragaszkodást, — akár szefárd, akár askenáz relációban, — ha a Tóran tanulást kultiváljuk. A Tóran tanulást a vallásos élet pillérje és mentsvára a diaszpórában.

Gyakran halljuk, sőt szállóigévé vált az utóbbi években a vallás »mélyítésére« szóló felhívás. Neológ testvéreink ezt a »mélyítést« az itentisztelet vonzóvátétele és szorgalmas látogatása által, valamint a leányok konfirmálása révén akarják elérni. Nekünk, orthodoxoknak

a Tóra hű istápolása egyedüli eszköz vallási életünk megszilárdításához.

»Hátálmüd mévi ljidé máász« és ez vezet bennünket a vallásosság mélyítéséhez. Ezt akarjuk a »Tiferesz Bachurim« egyesületek becsületes munkálkodása révén el-

érni. Ezen egyesületek a Tóra szellemében felnőtt tagjaiból lesznek majd az orthodox hitközségek fenntartói. Ezek képezik az orthodoxia jövő generációját.

De felteszem a kérdést: vajon teljesítik-e az orthodox hitközségek, illetve ezek vezetői, kötelességüket ezen »Tiferesz Bachurim« egyletekkel szemben? Erre a kérdésre határozottan nem-mel kell felelnem. Talán a budapesti orth. hitközség kivételével, amely minden tekintetben hivatásának magaslatán áll, az ország többi hitközségeiben a T. B. egyletek teljesen magukra vannak hagyva. Senki sem törődik velük, nem is veszik tudomásul létezésüket. Holott nemcsak anyagi, de erkölcsi és szellemi támogatásra is szorulnak. A fölvetett eszme, hogy országos szervezetbe tömörüljenek, mindenestre előnyükre válna, mert az súlyt és tekintélyt adna nekik. A szervezet vezetésének feladata lenne azokat irányítani a tananyag egyöntetű megválasztásában is. A hitközségek kötelessége lenne időközönként előadókról gondoskodni, akik a T. B. működését ellenőrizték.

De sajnos, igen sok zsidó hitközségben egyesek ebből is igyekeznek politikumot csinálni és vannak »konkolyhintők«, akik egyenetlenséget szítanak, holott a bé-kés együttműködésben rejlik az erő. Tapasztaltuk, hogy a zsidóság érdekeit felkaroló akciók a fővárosból indulnak ki. A budapesti T. B. hivatva van arra, hogy a T. B. országos szervezetét keresztül vigye. Ismerem egyes vezetőit. Agilisak és tetterősek. Vegyék kezükbe a szervezés munkáját, mert a dolog sürgős, szent és eredményel kecsegtető.

— Elárvult orth. zsidó leány minden támasz nélkül betegen fekszik. Ezuton kéri a jöszivü hittestvéreket, hogy segítsék pénzzadományal. »Beteg árva« jeligére.

ÉRTESITJÜK

igen tisztelt vevőinket és ismerőseinket, hogy

gyárunk résztvesz a Budapesti Nemzetközi Vásáron

(május 4—13.) és ott a virstliáruk gyártásának bemutatására

mintaüzemet állít fel

Tisztelettel felkérjük tehát, hogy a vásáron levő pavilónunkat (a főbejárat előtt balra) felkeresni sziveskedjék.

A „Skrekszalámi“ mintaüzeme a vásár látványossága lesz!

Vidéki megrendelések a vásáron is eszközölhetők.

SKREK LIPÓT

orth. כשר szalámi és kolbászaru különlegességek gyára

Budapest, VII., Dob-utca 27.
VI., Király-utca 7.

Telefon: József 424—17.

Sürgöncim: „Skrekszalámi“.

Az áldozati kultusról

Igen helyesen járt el főt. Fischer Fülöp sárospataki főrabbi ur, amidőn kezébe vette a tiltakozó tollat dr. Edelstein budai neológ főrabbinak az Egyenlőségben »Cáv« heti szídrára megjelent »törőmagyarázatával« szemben. Helyesen járt el Fischer főrabbi, nem azért, mintha itt egyáltalán polémiának helye volna, hanem azért, mert az Egyenlőségnek igen tekintélyes számú orthodox olvasóközönsége van és — sajnos — ezek közül sokan elővasva Edelstein dr. hamis törőmagyarázatát, a Ramban-nak imputálták a általa »sohasem tett kijelentést, — kétkedésbe eshetnek a Tóra parancsait illetően, amit követelt az orthodox vallásosság elhagyása. Tehát kötelesség sorompóba lépni. Részéről csupán egy alapvető tényt óhajtok Maimonidesszel kapcsolatban leszögezni. Maimonidesz a halachát, dogmát minden kétséget kizáróan állapította meg a »Jod Háházokó«-ban, ahol a legapróbb részletekre kiterjedően le vannak fektetve az áldozati kultusz összes szabályai is. A »Majre Nevajchim« viszont egy bölcséleti mű, melyben Maimonidesz a gyengéket akarja megnyerni a vallásnak és a midrás módjára mély gondolatokkal telített példázatokkal képletesen indokolja a különböző dogmákat. Ezeket a képletes tanításokat magyarázzák félre céltudatosan a reformrabbik már régi idők óta, holott napnál világosabb, hogy a bölcséleti »Majre Nevajchim«-ből nem lehet halachát másképp megállapítani, mint ahogy azt Maimonidesz a halachikus kódexében a »Jod Háházokó«-ban lefektette.

Ebből az alkalomból időszerű egy régi rabbinikus manifesztációt feleleveníteni. A 60-as években ugyanis a reformrabbik sugallatára a bécsi hitközség vezetősége törölni kívánta az imakönyvből és máchorból az áldozati kultuszra vonatkozó legfenségesebb és legfontosabb imarészeket. A bold. emlékü R. Zálmen Spitzer, (aki akkor az egységes bécsi hitközség dájona volt s nem alakította még meg a külön orth. »Schiffschul« hitközséget), köriratban fordult Európa jelesebb orthodox rabbijaihoz, kik számszerint 399-en, a következő tiltakozó proklamációt tették közzé egyenként, melyben

az áldozati kultusz ki- kezdésére törekvőket hitehagyottaknak bé- lyegezték meg:

— Im Hinblick auf die vom Vorstande der Wiener Kultusgemeinde gefassten Beschlüsse, hinsichtlich der auf die Zukunft des jüdischen Volkes sich beziehenden Gebete, erklärt der Gefertigte auf die von sr. Ehrwürden des Herrn Rabbiner Salomon Spitzer in Wien an ihn gestellte Anfrage, nach seinem besten Wissen und Gewissen, dass derjenige Jude, welcher nicht an die einstige Ankunft, eines persönlichen Messias aus der Nachkommenschaft Davids, an die Wiedervereinigung des jüdi-

Ceres-ételzsir

Husvétli áru, חמץ של
a szokott kiváló minőségben minden fűszer-,
csemege- és élelmiszer-
üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461-92, 93, 94. J. 408-92

schen Volkes im heiligen Lande, und an die Wiederherstellung des in der Thora gebotenen Opferkultus glaubt,

als ein vom Judenthum abgefallener zu betrachten ist,

dass ferner die Eliminierung oder Unterlassung der rituell eingeführten Rezitierung der auf die erwähnten Verheissungen sich beziehenden Gebetstellen einen Abfall vom Judenthum involvirt stb.

Az ezen proklamációt aláírók közül kiemelni kívánom a következőket, kik talán dr. Edelstein főrabbi urnak is imponálnak:

Dr. Adler — Aschaffenberg, dr. Auerbach — Halberstadt, dr. Bamberger — Kissingen, dr. Bamberger — Fischach, dr. Carlebach — Lübek, dr. Enoch — Fulda, dr. Frenkel — Witzhausen, dr. Gugenheimer — Aussee, dr. Gugenheimer — Kolín, dr. Gutmacher — Grätz, dr. Hildesheimer — Berlin, dr. Kahn — Wiesbaden.

Ben Jiszóchor
Dabrecen.

Sirkövek Pfeifer és Heszky

-kőfaragó mesterek
(Ujtemető, villamos-megálló)
Telefon: J. 359-61. — Városi üzlet: VII., Károly-körút 5. Telefon: J. 349-95.
— A ház lebontása miatt olcsó árusítás! —

Legolcsóbb és legmegbízhatóbb orthodox kóser חמץ של fűszerárak
saját gyártmányu kóser szappanok, boszniai szilva
90-es és 40 es 12 és fél és 25 kg.-os ládákban; csokoládé; burgonyaliszt 100 kg.-os zsákokban és kimérve, la. szilvórium, saját töltésű tokaji borok csakis Papper Dezsőnél Budapest, VII., Dob-utca 19.
Telefon: J. 345-30. szám.

A szentéletű שלח hagadája

A 300 év előtt élt szentéletű megdicsőült R. Jesájó Horovitz, prágai főrabbi »Selóh« című művében a hagadára vonatkozó szellemes magyarázatok előtt egy magyszerkesztett »vidüj« (vezeklés) nyert elhelyezést. Hadd mondjunk el itt egy érdekes legendát, mely e különösségre világosságot fog deríteni:

Akkoriban, — amikor a vonatnak még híré se hallották — R. Jesájó kocsi bérrelve két-háromszor évenként meg szokta látogatni a környékbeli városok és falvak jómódu zsidóit, hogy palesztinai szentéletű nyomorgók számára adományokat gyűjtögesse. Az adakozók a pénzt rendszerint a szekéren elhelyezett, ezen célra diófából készített óriási perselybe dobták, melynek tartalmát a nagy tudású főrabbi többnyire peszách előtt szokta a szentföldi szegények között személyesen elosztani.

Amidőn egyszer, egy ilyen gyűjtés alkalmával a prágai főrabbi a persely tartalmát vizsgálta, azon kellemes meglepetés érte, hogy a pénzt tartalmazó láda, annak dacára, hogy még csak alig néhány helység zsidóit látogatta meg, teljesen megtelt. A peszáchra való tekintettel, a főrabbi gyors elhatározással azonnal Konstantinápoly felé vette útját, hogy onnan a persellyel a szentföldre hajózhassék.

A »Selóh« nagynevű szerzőjét azonban, Konstantinápolyba érve; nagy kellemetlenség érte. Amidőn a perselyt a kocsi segítségével szekeréből kiakarta emelni, legnagyobb meglepetésére azt vette észre, hogy az teljesen üres. Az az idegőrlő gondolat, hogy a reá várakozó szegények most éhen fognak halni, majd megfagyasztotta a vért ereiben. Nagy izgatottságában és végtelen elkeseredettségében rávetette magát a kis temető zsidó kocsisára, kit a lopás elkövetésével vádolt, mire a kocsis erejének teljes megfeszítésével hirtelen kiszabadította magát a rabbi karjai közül, futásnak eredt és eltűnt a kikötőváros nagy forgatagában.

Miután a főrabbi nagy izgatottsága kissé lecsillapult, kiemelte a perselyt a kocsi ből és minden oldalról vizsgálgatni kezdte. És imel! A persely fenekén hirtelen egy tárogató nagy nyilást vett észre. Erre természetesen borzasztó lelkiüdalás vett erőt a szentéletű főrab-

bin. A kocsi lten oltalmára bízva, fejvesztetten járta keresztül-kasul a várost, hogy az ártatlanul megkínzott kocsinál bocsánatért esedezzek, de utóbbi sehol sem volt található, mire a főrabbi üres persellyel hazatért Prágába.

Egy negyed évszázad eltelte után, a híres prágai főrabbi, ki évenként szokta ezt az utat megtenni és egykori kellemetlenségéről már teljesen megelégedett, a hajóról való lekésése miatt kénytelen volt a peszáchot Konstantinápolyban tölteni.

Peszách előestjén, a nagy zsidó templomból jövet, a főrabbit egy kifogástalan öltözetű, dugdag kinézetű vallásos zsidó szólította meg:

— Idegen Ön, ha nem tévedek. Szeretném, ha vendégem lenne a széderhez.

A prágai főrabbi, ki egyébként kilétét soha senkinek el nem árulta, természetesen szívesen elfogadta a vendégszerető zsidó meghívását.

A konstantinápolyi zsidó, lakásához érve, a vendéget számos szobában és folyosón vezette keresztül, melyek mindegyike fényárban uszott és egy királyi palota termeihez hasonlított, míg végre a prágai rabbi lépcsőkön leszállva, egy hatalmas pincében vette magát észre, melyben egy vékony szál gyertya fénye pislákol.

A konstantinápolyi zsidó most hirtelen becsapta és lereteszte a pince hatalmas vasajtáját és a rabbihoz lépve villogó szemekkel így szólott:

— Én voltam a te kocsisod, kit huszónöt évvel ezelőtt ártatlanul lopással vádoltál. Im, itt a fülem, melyet nagy mérgedben csaknem kettészakítottál — ezzel fölemelte széles pajeszait, melyek fülét teljesen eltakarták. — Most pedig hallál fogsz lako'ni nagy vétkeért, melyet rajtam elkövettél! — Ezzel a prágai főrabbit, ki nagy félelmében eszméletét majdnem elvesztette, egy hirtelen mozdulattal láncba verte.

— Semá Jiszroel! Segítség! — kiáltott a rabbi, de mindez mit sem használt. — Gyilkos! Hadd mondjam el legalább a szokásos vidüj-t (halotti vezeklést).

— Én miattam elmondhatod, — szólott amaz.

Ki volna képes ezen három órát igénybevett halotti vezeklést vá-

zolni, melyet a prágai főrabbi könnyelábadt szemekkel és szivszaggató síró hangon elmondott? Ima végeztével a konstantinápolyi zsidó, ki a szóbanforgó huszónöt esztendő alatt óriási vagyonyra tett szert, a rabbit hirtelen a földre fektette, kezeit és lábait a padlóhoz kötötte és egy előre készített metszőkéshez hasonló tompa fatárggyal a metszést utánozva elkialtotta magát:

— Vétked megbocsáttatt! Tudtam, hogy elkövetett nagy vétked tulvilági életedbe fog kerülni; ezért javadat akartam, amidőn az isszonyu halál közeledtének érzetése által, a nagy vétkeid meg ezen a világon kiengeszteltetted.

Miután feloldotta a rabbi láncait, a fényárban uszó szobák legszébbikében — mintha mi sem történt volna, — a széderhez láttak, mely késő hajnalig tartott.

A nagynevű prágai főrabbi ezen kaland emlékére művében, a vidüj-t közvetlen a hagada előtt helyezte el.

Müller Jenő, Petrozsény.

BUTOR pártatlanul olcsó árban, ritka alkalmi vételek HORN-nál, Wesselenyi-u. 13. (Saját ház.) Szombaton zárva.

Teljesen elkülönített osztály.

Orth. kóser חמץ של

Fűszerárak, saját pörkölésű kávé, Róbenwurzi-féle felvágottak és borkok, szilvórium és saját főzésű paradicsom. Orthodox macosz és tej előállítás: 30 hitközségi év óta közzel mert legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrása.

WÄCHTER MÁRTON

Budapest VIII., Népszínház-u. 45. Telefon: J. 324-85. — Minden rendelést, sőt aprított tűzifa és valódi porosz kőszén egész éven át ünnemenesen házhoz szállítok. 10 méternél már nagybani ár.

Orth. bor חמץ של

Kizárólag legfinomabb fajborok, egy színtén hegyaljai szőlőből készült borok dus választékban, továbbá prima szilvórium, türkölly, szeptemlinka és boroviczka a legolcsóbb árban. Kívánatra házhoz is szállítok.

Fisch Jakob, VI., Vasvári Pál-utca 5.

(Saszhchevra Talmud egylet háza.) Alapítva: 1901. évben.

A zsidóság existenciális elhelyezkedése

Az elmúlt napokban egy dániai író Lengyelországban járt, hogy az ottani viszonyokat tanulmányozza, mely alkalommal Pilsudski miniszterelnöknel is volt kihallgatáson. Az író megkérdezte a hatalmas államférfiút: igaz-e, hogy antiszemita?

— Mily képtelenség — válaszolt mosolyogva Pilsudski. — Nekem sok személyes zsidó barátom van. Különböző is az első feleségem zsidó nő volt. Hogy a zsidóknak Lengyelországban oly rossz soruk van, hogy köztük sok a nyomorgó szegény, annak az ő különleges életmódjuk az oka. A zsidóság tulnyomó része, miután földmunkához nem ért, a városokba törekszik és ott a proletárizmust szaporítja. A tulzsfolt lakásokban és a nagy nyomor nyomása alatt degenerálódnak, így keresetképessége még jobban csökken. Ha a zsidóság falura menne és a földmivelésre adná magát, jobban tudna boldogulni. Mikor a szomszéd államokból kiűldötték őket, mi szívesen nyujtottunk nekik menedéket, de ma magunk is szenvedünk emiatt.

Ha nem is vesszük teljes valóságának a lengyel államférfiu kijelentését, el kell ismerni, hogy sok igazság van benne és a látszat teljesen mellette szól. Mert elismert igazság, hogy egy állam sem bír el a lakócai között 70 százalékos kereskedőt. Hogy az államban egészséges gazdasági helyzet alakuljék, szükséges, hogy a lakosság egy hányada földmiveléssel és iparral foglalkozzék és csak egy harmada kereskedelemmel. A középkorban minden foglalkozás el-

volt zárva a zsidók elől. Földet nem vehettek, iparosok nem lehetek, csak a kereskedés volt nekik megengedve. A kereskedés akkor lenézett, megvetett foglalkozás volt. Később, a kereskedelmi élet fejlődésével kezdett ezen foglalkozás becsültebb lenni, már a nem-zsidók is kezdtek vele foglalkozni, már odáig jutottunk, hogy bár már az iparospálya is megnyílt a zsidók előtt, az iparost a közvélemény mégis alacsonyabbrendűnek tartotta, mint a kereskedőt. Egy jobb család leánya lealázkodott tartotta volna egy iparoshoz menni feleségül. Ma azonban e téren is megváltozott a felfogás. Ma minden foglalkozás előkelő, ha az üzöje az. Mert nem a foglalkozás, hanem a foglalkozó egyénisége szerint ítéli a világ. Tehát visszatértünk a talmudi korba, amikor nagy tiszteltbeli állások viselői kézművesek, vagy földművelők voltak.

A talmudból tudjuk, hogy volt oly tanaita, ki kijelentette hibeinek,

hogy a vetés és aratás hónapjában a mezei munkával van elfoglalva, akkor ne várják őt a tanházban. Továbbá sok tudóst sorol fel a gemóre, ki lábbelikészítő, kovács, takács vagy másféle iparos volt.

Az elmondottak adalékul szolgálhatnak a »Zsidó Ujság«-ban tárgyalt iparos-jesiva kérdéséhez.

Természetesen: másképp látja maga előtt a helyzetet a gazdag és másképp a szegény szülő. Az előbbi bátran mondja fiának, hogy csak tanulni! Gondolja, van vagyona, majd avval fog a fiának existenciát szerezni. A szegényebb osztály azonban, mely nem képes gyermekét kedve szerint nevelni, örömmel üdvözlőné a jesivához csatolt ipar- esetleg földművesiskolát, mert ezáltal a keresetképes ifjunak a vallásos zsidó életét és zsidó tudását biztosítva látja.

Itt volna tehát az idő, hogy nagyjaink, illetékes rabbijaink e kérdésben nyílt szint valljanak.

Löwy Hermann, Érsekujvár.

A nagyváradi Tomohé Jesivász konferencia lefolyása azt mutatja, hogy az ott részvett erdélyi rabbik határozottan el- lenzik az iparos jesivát. — Szerk.

WEISZ LIPÓT uri-szabó
BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 31.

Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő férfiruhák

elsőrendű kivitelben

ל. ש. ע. ש. נ.

előnyös áron készülnek! — Több rendelés esetén vidékre is megyek!

Egyedüll szombat- tartó dobozgyár **ROTTENBERG A.**
NYOMDA
Bpest, VII. Amazon-u. 6-8.
Telefon: József 380-83.

Szenzációs ujdonság!

IGRAJSZ SZAJFRIM

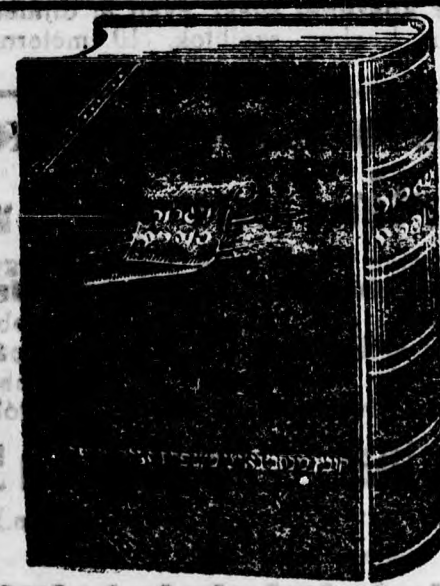
250 magánlevél a Rabbi Akivó Éger, Chászám Szajfer, Kszáv Szajfer, Sévet Szajfer és R. Simajn Szejfertől, 24 igen érdekes képpel.

Szórakoztató! Tanulságos!

A 420 oldalas, legfinomabb papíron nyomtatott, diszvászonkötéses könyv

ára 10 pengő.

Schlesinger József könyvkereskedése, Bpest, Király-u. 1.



Mózes botja

— Legenda —

Előkelő vendég érkezett Jiszraj főpaphoz, Bendág, a város bírájának fia. Eljött Jiszrajhoz, hogy annak legidősebb leányát, Czipajrót feleségül kérje. Jiszraj egy személyben fejedelme és főpapja volt népének, tudása révén hire messze országokban is ismeretes volt. Hét leánya közül egyik szebb és okosabb, mint a másik, de a legszebb, a legszellemesebb Czipajró a legidősebb. Az ország legde- rekabb, legelőkelőbb ifjai verse- nyeztek értük és bármelyik is sze- rencséjének tartotta volna, ha Jisz- raj leányai közül egyet megkaphat- na. Jöttek is kérők szakadatlanul. Jiszraj mindegyiket barátságosan fogadta és kijelentette, hogy ame- lyik ifju a leányának meg fog tet- szeni, azt ő szívesen fogadja veje- ül, csak a sorrendet akarja betar- tani, előbb a legidősebbet, azután pedig az utána következőt akarja férjhez adni. Bendágnak is csak azt felelte: ha leányomnak meg- tetszel, én annak csak örülni fog- gok. Künn van a kertben, beszélj vele.

Bendág nemcsak a város, ha- nem az egész ország legszebb és legbátrabb ifjai közé tartozott. De- rék, magas szál férfi volt, élénk tekintete okosságot és akaraterőt árult el. Bendág felkereste Czi- pajrót, ki ép a virágokat gyomlálta és öntözte. Czipajró mosolyogva hallgatta az ifju beszédét, de nem szólt. A fiatalember nagyobb hév- vel folytatta:

— Czipajró, légy a feleségem. Olyan szép kertet készítették ne- ked, amilyen még nem volt a vi- lágban. Olyan jó dolgod lesz, hogy az egyiptomi királynő is irigyelni fog. Megóvlok, megvédek min- den bajtól, légy az enyém!

— Kérlek, Bendág, huzd ki ezt a botot innét — és egy pásztorbot- ra mutatott, mely ott a földbe volt szurva. Bendág odaugrott, meg- tántotta a botot, de az nem moz- dult. Ekkor két kézre fogta és úgy próbálta kihuzni, de bárhogy is

erőlködött, a bot nem mozdult. — Látod Bendág, neked megvallom: én csak annak a felesége leszek, ki ezt a botot innét kihuzza. Bendág kért, könyörgött; mindent meg- ígért, sok mindent megfogadott, de Czipajró csak az előbbi kijelen- tésénél maradt. Végül az ifju nagy haraggal távozott és bosszút es- küdött. A többi kikoszorozott ifjak- kal szövetkezett és ahol lehetett, haragját érezte a leányokkal. A kertjükbe köveket hajgáltak, a vá- lyut, amelyből a juhokat itatták megfúrták, ha pedig már sikerült a vályut ezzel megtölteni, felbérelt pásztorok elkergették a leányokat, úgy, hogy nekik a nyáj itatása két- szeres fáradságba került.

A teremtés hatodik napja végén a jó Isten még tíz különleges dol- got teremtett. Ezek egyike Mózes botja volt, mellyel ketté szelte a tengert és vizet fakasztott a szik- lából. A midrás szerint ezt a botot a jó Isten még az Éden kertjében az első embernek adta. Később ezen bot Enajshoz, aztán Na- jachhoz, majd Avrohom, Jiczchok, azután Jákaajhoz került. Jákaaj a drága botot kedvenc fiának, Jaj- széfnek adta. Jajszéf halála után az egyiptomi haládatlan király Jaj- széf vagyonával együtt a botot is magához vette. Ez a bot volt Dá- vid király uralkodó pálcája és a góluszból megváltó Mosiach is ev- vel a bottal fog megjelenni. Mi- előtt Fáraó a zsidók elnyomását elhatározta, összehívta a három legelőkelőbb tanácsosát: Jiszrajt, Ijajvot és Bilomot. Bilom a sanyar- gatást ajánlotta, azért háboruban kellett neki elpusztulni. Ijajv hall- gatott, azért nagy szenvedés lett osztályrésze. Jiszraj védelmére kelt Izrael népének, fejedelmi tisztég- hez jutott. Mivel Jiszraj az ártat- lanul üldözöttek védelmére kelt, Fáraónál kegyvesztett lett és me- nekülnie kellett. A királyi kincstár- ból ezt a botot magával vitte, mert nagyon megtetszett neki. Midjan- ban patriarcha lett és ott a botot

letützte a kertjébe, honnét azt sen- ki se tudta többé kihuzni. Czipajró ki naponkint maga előtt látta a titokzatos botot, sokat gondolko- zott arról. Egy éjjel róla álmodott. Jött egy ifju, kirántotta a botot és harci kard helyett használta. Az álmát úgy fejtették meg, hogy fog érte jönni egy világhódító, ki hősi tetteit e bottal fogja véghez vinni. Czipajró hiit az álmában és azóta folyton várta azt a férfit, ki a bo- tot kihuzza a földből...

Mózes, miután már nem érezte magát Micrájimbán biztonságban, elmenekült onnan. Midjában ért, nagyon ki volt fáradva, ledől egy kut mellé pihenni. Jiszraj leányai odajöttek, hogy a juhokat megita- sák és megtöltötték a vályukat. Alig, hogy ez megtörtént, már ott voltak a pásztorok, hogy elhasz- nálják előlük a vizet. Mózes fel- ugrott, megvédelmezte az ártatla- nul zaklatott leányokat, elverte a pásztorokat és megitta a juho- kat. Aztán újra leheveredett a kut mellé és a leányok haza mentek. Otthon elmondták apjuknak ka- landjukat. Jiszraj érdeklődött, az önzetlen idegen férfi iránt és elkül- dött érte. Meleg volt, a kertben ké- szített neki ételt és italt. Azután kikérdezte, hogy kicsoda, honnét jön? Mózes megpillantotta a cso- dás botot, melybe az iteni szent név és egyéb szent jelek voltak vésvé. Megfogta és a bot már kinn is volt. Czipajró látta ezt és meg- remegett. Hát ez legyen az ő jö- vendőbelije? Jiszraj elmondta Czipajróknak, hogy ő még életé- ben ilyen bölcs, szellemes embert nem látott. Mindjárt felajánlotta Mózesnek a leányát. Majse bele- egyezett és elvette Czipajrót fele- ségül. Jiszraj leányai pedig nem- sokára egyenként odavaló ifjak- hoz mentek férjhez és a dékés, jó viszony Jiszraj és hivei közt hely- reállt. Czipajró álma beteljesült, mert Majse tényleg meghódította az egész világot, de nem fegy- verrel, hanem szellemmel és gyak- ran előfordult, hogy hódító esz- köze a botja volt, amellyel oly sok csodát művelt. A világon levő iten- hit, emberi kultúra, mind Mózes hódítását hirdeti.

L. H.

Wesilla mosás a legideálisabb

Visszhang

Írta: LEFKOVITS JENŐ, a nyirbátori orth. hitk. elnöke, az orth. orsz. képviselőség tagja

Krausz Salamon „Mi a teendő” című, lapunk 12-ik számában közzétett jesiva-cikke az egész országban élénk visszhangot keltett. Számos érdekes és értékes hozzászólást kaptunk. Lapunk terjedelme nem engedi, hogy mind leközölhessük. A következőkben közlünk néhányat belőlük. — Szerk.

„Mi a teendő?”

Krausz Salamon fenti cím alatti cikkében megkongatta a vészharangot. Megrázó, szivbe markoló szavakkal száll sikra a jesivákért. Megállapítja a veszélyt. És megjelöli mindjárt a segítség módját is. Vitan felül Krausz Salamon azon állítása, hogy az iparosjesiva-kérdés most nem aktuális. Most annak a legfőbb ideje, hogy mindnyájan tetterekészen összefogjunk jesiváink felsegítésére. Hisz a zsidóság legszentebb, legfontosabb kérdéséről, szent Tóránk ügyéről van szó. Az egész magyar zsidóság — dicséretére mondható — így fogta és így fogja fel ezen kérdést. A »Tomché Jesivósz« hívó szava az egész ország orthodoxiáját a Tóra-szeretetében egybe forrasztotta. Zászlaja alá sereglettek az ország minden vidékéről, minden árnyalat és pártkülönbség nélkül mindazok, kik szívében viselik a zsidóság jövőjének sorsát. Tíz éve a »T. J.« megalakulásának és azóta hiven és odaadóan kitaranak mellette. A magyar zsidóság teljesen át van hatva a jesivák fontosságától. Támogatta és támogatja a Tomché Jesivósz, de sajnos nem azzal az erővel, nem azzal a céltudatossággal és nem oly mérvben, mint ezt ezen, a zsidóság legzsidóbb, legéletbevágóbb ügye megkívánja.

Az »Országos Tomché Jesivósz Egyesület« az ország zsidóságának legfontosabb alapítása. Tehát a legjobban felkarolt, anyagilag legjobban megalapozott és szeretettel legjobban dédelgetett intézménye kellene, hogy legyen. Kérdem

tehát, hogyan lehetséges az, hogy az egyesület tíz évi áldásos működése, általánosan elismert sok nemes, üdvös alkotásai dacára, még mindig nem alakította meg minden zsidó hitközség a T. J. helyicsoportját? Továbbá, hogyan lehetséges az, hogy a T. J. tíz évi óriási munkája és csodálatos erőfeszítése után, bár nagyon javított a bócherok sorsán, még mindig nincs azon helyzetben, hogy azt teljesen megjavítsa? A bócherok vándorlása, a kéregetés, »Chevra Meza-jnesz« inkasszállás még mindig nem szűnt meg. Sőt a nehéz gazdasági viszonyok következtében fokozódott és ijesztő mód fenyeget bennünket a jesivaügy ezen szegényfoltja. Két hónap óta uton-utfélén ismét találkozunk a régmúlt idők szomorú képével: a beesett arcu, vékonydongájú bócherrel, amint rongyokban, fázva és éhezve, valami más világból idetévedt árnyként suhog ajtótól ajtóhoz. És a jesiváknak többi számos, súlyos problémája is hiába vár évek óta megoldásra.

A segítség módjaul Krausz Salamon három dolgot ajánl: nagyszabású gyűjtést, mint gyorssegély-akció, helyicsoportok alakítását és állandó hitközségi szubvenciót.

A gyorssegélyre vonatkozólag, minthogy az új szemeszter már igen közel van, nincs helye a sok gondolkodásnak. Magától értetődő, hogy mindenki és elsősorban minden hitközség mint ilyen hiszen a fedélzetre és teljesítse kötelességét. Kétségtelen, hogy mindnyájunk legeminensebb kötelessége a gyorssegély nyújtása. Mindenhol az ottan a legcélszerűbbnek ajánlkozó mód által. Hitközségünk ezen akcióból is kivette részét a nálunk legjobbnak találtatott módon.

A helyicsoport-alakítás és minden zsidónak oda tagul való belépése kötelességéről szólni felesle-

ges. Hiszen ez a »Tekónajsz Hágeajnim« legelső pontja. Elén áll a magyarországi összes rabbik három pontban foglalt határozatának.

Szólni akarok az állandó hitközségi szubvencióról. Szerény véleményem szerint is feltétlenül szükséges, hogy

minden hitközség állandó szubvencióban részesítse a T. J.-t.

Természetesen kell, nagyon is kell, hogy az összes eddigi bevételi források (T. J. Sábosz, tagdíj, sürgőnyemegváltás, templomi adományok, alk. gyűjtések stb.) is megmaradjanak, sőt fokozódjanak. De erre egyedül nem építhetünk. Az országos Tóra-épületet nem építhetjük homoktalajra. Egy óriási büdzsével dolgozó ily fontos intézmény existenciája nem lehet csupán az önkéntes adakozások és gyűjtések hullámvásának és esélyeinek játékszere. A T. J. fenntartását a tagok a havi díjaikkal és a hitközségek költségvetésük alapján kell, hogy garantálják. Oly fontos intézmény ez, mint kivétel nélkül bármely hitközségi intézmény. »Talmud tajró keneged kiülöm«. A hitközségeknek legelső és legszentebb kötelessége, hogy a Tóra ismeretét minél szélesebb rétegeknek tegyék közkinccsév. Minden hitközségnek, mint erkölcsi testi-

ארמון כשר של ססה

VÉNUS

ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur hechserevével ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-utca 16. Telefon: 208-22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest” 161.

letnek, gondoskodnia kell a jesivák fenntartásáról és anyagi tehetségéhez képest intézményesen, tehát költségvetésileg kell a T. J.-t támogatnia.

Vessen minden hitközség hozzá a kultuszadó-jához 5-10 százalék jesivaadótt

és a nemes ügy biztosítva van.

Hallom az ellenvetést, hogy ennek keresztülvitele nehéz, hogy a hitközségek legtöbbje a multban, régente sem róttá le egy zsidó közölcra reá kivetett adót. Tudok erről, de ne felejtjük el, az hivata-

los dolog volt, az ki volt vetve a hitközségekre és emberi gyengeség, hogy ilyent nem igen akarnak akceptálni. Ellenben a T. J. egy független társadalmi egyesület és a jesivák létérdeke, hogy az is maradjon. Nem hivatali módon, hanem egy társadalmi egyesületnek; nem kivetett, hanem a hitközség által önként vállalt adót, hiszem, hogy minden hitközség be fogja szolgáltatni. Ha minden hitközség rabbija és néhány tekintélyes tagja magáévá teszi ezen szent ügyet és latba veti befolyását érte, ugy biztosra vehető a siker.

II.

Az erdélyi „T. J.”-fiaskó tanulságai

— Vázlatul a „Mi a teendő” c. cikkre —

Írta: RUBIN MÁRTON, a s.-a.-ujhelyi szefárd hitk. alelnöke

Minden jó zsidó legnagyobb fájdalmára az erdélyi T. J. megalakulása egyelőre meghusult. Erdély akciója olyan szépen, oly lelkesedéssel és buzgalommal indult, hogy jogosan mondhatta a »Mi a teendő« c. cikk írója, hogy abból mi is tanulhatunk valamit. Ha a mozgalom lendületes megindításából tanulhattuk, hogy miként kell dolgozni, mit kell tenni, annak meghusulásából megtanulhatjuk, mit nem szabad tenni.

A nagyváradi szervezkedés zátonyra jutásának okai — amint a »Zsidó Ujság« mult számából kitérünk — a következőkben foglaltatók össze:

a) A konferencián elhangzott indítványok nagy elidegenítést keltettek. A mozgalom megindítói ugyanis, a »T. J.«-t nem, mint társadalmi, hanem mint a hitközségek hivatalos egyesületét akarták. Természetes következménye, hogy a konferenciára, — melynek célja csak a limud há-tajró előmozdítása — a hivatalos hitközség szelleme is bevonult. E szellem nem mindenhol csak a Tóra terjesztéséért dolgozik. Érthető tehát a konferencián elhangzott indítványok, viszont az is érthető, hogy azok izgalmat és elidegeni-

tést keltettek. És természetesen található, hogy az erdélyi orth. Iroda képviselője ki is fejezte ott az Iroda azon óhaját, hogy a T. J. egy független társadalmi egyesület legyen.

b) Aggodalmak voltak a mozgalom hagyományhü és a kizárólagos Tóranulást előmozdító szellemben való jövőndő vezetése irányában, mert az ideiglenes, modern külsejű vezetőség nem tünt fel elég garanciának.

c) Feltették a jesivák régi, a kizárólagos Tóranulást folytató tradícióit. Feltették a nagyváradi székhely miatt, a »Tajró im derech erec« misnai szállóigének ott otthonos, Németországból importált interpretálásától: a Tórának világi műveltséggel való összekapcsolása szellemétől.

Okuljunk! Tanuljunk!

1) Krausz Salamon a cimben említett cikkében követésre ajánlja az erdélyi példát, ajánlja, hogy szavazzon meg minden hitközség állandó évi szubvenciót a T. J.-nek. Helyénvaló. Legelembb kötelessége a hitközségeknek. Hitközségeink eddig is tudták kötelességüket, megfeleltek neki, ezen kötelességnek is eleget fogtak tenni. Vigyáznunk kell azonban, hogy

ne essünk az erdélyi hibába. Szubvencionálják a hitközségek a T. J.-t De ne legyen a T. J. a hitközségek hivatalos egyesülete. Csak maradjon és legyen társadalmi egyesület. Független a hitközségektől és minden hivatalos fórumtól. Mily bölcs, mily előrejelítő volt nálunk az orth. százsz bizottság! 5684. Elül 18-án Pász kusz Károly z. c. I. a magyar orthodoxia felejthetetlen vezérférfiának fontos érvekkel alátámasztott indítványára elhatározta, — még a T. J. alapszabályainak miniszteri jóváhagyása előtt, — hogy a jesivák támogatása, önálló és független társadalmi egyesület által történjék.

2) A nagyváradi fiaskó intelem továbbá a magyar T. J. részére is. Arra, hogy továbbra is sziklaszilárdan kitartson eddigi elvei mellett. Ne engedjen továbbra se a vezetőségbe olyan urakat, akik a modernség, a helytelenül értelmezett »európai műveltség« felé kacsintgatnak.

3) És még egyet tanulhatunk. A magyar T. J. annak idején igen szerencsésen választotta székhelyét. Ha esetleg azt változtatni akarná, az erdélyi kudarc óva int: Vigyázat! A jesiva a kizárólagos Tóranulást helye. Speciális helyzetünknel fogva nem szabad a T. J. székhelyének ott lennie, hol a »Tajró im derech erec« német értelemben felfogott szelene otthonos. Isterem rabbijaink és egyéb mérvadó férfiak véleményét. Ha a T. J. továbbra is az eddig élvezett bizalomban és támogatásban akar részesülni, úgy meg kell szivlelnie ezen tanulságot is.

Vonjuk le az erdélyi kudarc összes tanulságait. Folytassa a T. J. továbbra is eddigi áldásos útját. Ne térjen le arról egy jottányira se. Örömmel tekinthet multjára, reményteljes a jövője. Reméljük, a Mindenható továbbra is megáldja működését és megsegíti, hogy visszaállithassa szent Tóránk régi fénykorát.

Erdélyi testvéreink is biztosan okulnak a multon. Nekifognak — a hibák kiküszöbölésével — újult erővel a régi buzgalommal a szent munkához, hogy szépet és üdvöset alkossanak Isten dicsőségére, szent Tóránk tisztelésére.

Hőfehérre csak Wesilla mos

Divatkötőde harisnya szemfelszedés, fejelés, talpalás, javítások. — Raktáron pulloverek, mellények, harisnyák minden minőségben. Mosást, festést vállallok. — **Oppmann, Bpest, Kisdiófa-ucca 9. szám.** — Szombalon zárva. —

HIREK

NAPTÁR

Erev peszách, érüv távsilin

(A háziasszony ne feledkezzék meg az összes, az ünnepeken fogyasztandó mázcoszából ill. örölt mázcoszából együttesen cháló-t venni!)

ה'תרפ"ט ו' שבט **és Sábosz Chajlhámajéd** kezdete (Bpest): 6 óra 35 p

שבת " " 6 " 35 "

" kimenetele " 7 " 25 "

Vas., hélfő, kedd **Chajlhámajéd** kezdete (Bpest): 6 óra 40 p

" kimenetele " 7 " 30 "

Sábosz Achre, Niszán 24.

Rajschajdes bencsolás

Sábosz kezdete (Bpest): 6 óra 45 p

" kimenetele " 7 " 35 "

A peszách alkalmából összes előfizetőinknek és barátainknak vig ünnepet, שבתה יום טוב t kívánunk

A Zsidó Ujság legközelebbi száma ה'תרי"א május 10-én jelenik meg.

Budapest. שבת הגדול Nagy számban jelentek meg a hívők az elmúlt szombaton az orth. zsinagógákban. Dél előtt Steif Jonátán rabbi tartotta az Orczy templomban figyelemreméltó ünnepelőtti drósóját. Délután pedig Sussmann Viktor rabbi a Kazinczy templomban magyarázta a peszáchra vonatkozó előírásokat magasszárnyalásu homiletikai beszéd keretében. Mindkét tartalmas szónoklatból kicsendült egy — nemcsak peszáchra szóló — igen megszívlelendő figyelmeztetés, ami egy 2 hét előtt elhangzott, a pesti »kasruszra« vonatkozó neológ dróse által nyert aktualitást. (A »Zs. U.« legutóbbi számában foglalkoztunk az ügygel.) A rabbi urak hivatkoztak a halhatatlan emlékü gaonjaink — tórai törvény erejű — 1869. évi határozatára, melynek értelmében ászerezolva van mindenemü nem-orthodox hitközségi vágatás, még abban az esetben is, ha az egyébként a kasrusz követelményeinek tényleg megfelelne. Sussmann rabbinak a szószerkről elhangzott ünnepélyes deklarációját lapunk más helyén közöljük. — Az orth. hitközség Csáky-utcai templomában Welcz Izráel rabbi szónokolt hatásosan.

Tea, orvosságok, rasol peszáchkor. Több oldalról megnyilvánult érdeklődésre, illetékes helyen beszerzett információink alapján a következőket közöljük: 1) Teánál fennáll az aggály, hogy chomecz edényben lesz főzve, azonkívül, hogy azt, hogy jobb ize és tetszetősebb színe legyen maláta izzel preparálják. A maláta tudvalevőleg chomecz. Ennélfogva teát csakis olyat szabad használni peszáchkor, amelyről meggyőződünk, hogy az említett 2 chásás fenn nem áll. 2) Orvosságokra vonatkozólag: feloldott alakban vásárolt jodtinkturát, jódot, brómot használni tilos, mivel az oldat szeszt tartalmaz. Akinek tehát mulhatatlanul szüksége, vásárolja a jódot, brómot orvos által előírt poralakban, amelyet vízben feloldva szabad használni. Sósav és és szódabikarbóna — egész dobozban vásárolva — szintén használható. 3) Rasolt (aurom) illetőleg, a budapesti orth. rabbinátus tudomására jutott, hogy azt legujabban liszttel keverik s ennél fogva annak használata erev peszáchkor 10 óra után tilos. (Chajlhámajédkor amúgy sem szabad nyiratkozni.)

Mezüzők és tefilinek hamisítása. Egyik olvasónk beszolgáltatott szerkesztőségünkbe egy klisé, mint kézzelfogható bűnjelét annak, hogy lelketlen emberek a szent rituálékat, — melyek csak az esetben használhatók, ha azokat megbizható szajfer írta — nyomdailag gyártják, vagyis hamisítják. Ennélfogva szentkötelessége mindenkinek, ki az említett rituálékat beszerzi, hogy azok szabályszerűen előállításáról meggyőződést szerezzen. Ime a nyomdai klisé:

שבתה יום טוב... (A klisé szövege, amely a szent rituálék hamisítását bírálja.)

Új magyar-zsidó templom Amerikában. A detróiti magyar zsidó hitközség, mely Amerika legnagyobb orth. hitközsége, Amerika egyik legszebb orth. zsidó temp

lomát építi fel. A hitközség rabbija Fischer Mózes, Fischer Fülöp főrabbi, illusztris munkatársunk fivére, aki 20 évig Chikágóban áldásosan működött. A templom peszáchra nagy ünnepéggel lesz felavatva.

A váci orth. hitközség f. hó 14-én rendkívüli közgyűlést tartott a régóta vajdó templom építési ügy tárgyában. Löwy Dávid hitk. elnök előterjesztésére a közgyűlés elhatározta az új templom építését és annak költségvetését megszavazta.

A zsidó felekezet állami segélyéről és a kultuszadó behajtásáról. A képviselőház pénzügyi bizottságának szerdai ülésén Sándor Pál felszólalása folytán Klebelsberg gróf kultuszminiszter kijelentette, hogy az izr. felekezet államségélyét felemelte és igyekezni fog ezt a jövőben is megfelelően fejleszteni. Wekerle pénzügyminiszter viszont kijelentette, hogy az állami adó tiz százalékát meghaladó kultuszadó-kivetés esetén is kérhetik a hitközségek a közadók módjára való behajtást és az ilyen kérelmeknek a lehetőséghez képest eleget fog tenni.

Beszűntette működését a Joint magyar kirendeltsége. Az amerikai Joint Distribution Committee már a háború folyamán ekinételes összegekkel hozzájárult hazánkban a nyomor enyhítéséhez, később a galíciai menekültek hazaszállításának költségeit fedezte. 1922-ben pedig az izraelita hadiárvékat fogadta védelmébe. Hazánkban a hadiárvék segélyezését 1929 márciusáig fentartotta és hétévi működése alatt csupán e célra 274.000 pengőt fordított. A szétesztást orthodoxokból és neológokból összeállított 12-es bizottság végezte a legteljesebb mértékkel, a legszebb harmóniában. Kiváló tevékenységüknel fogva különös érdemeket szereztek maguknak a neológok részéről néhai dr. Mezey Ferenc, néhai Kaszab Aladár és Székely Ferenc, az orthodoxok részéről Frank Adolf, Hartstein Lajos, öbudai Freudiger Lipót és dr. Reiner Imre. Még mindig nagyon sokan vannak hazánkban, akik a hadiárva-segélyre rá vannak szorulva, a segélyösszegeknek kimerülése folytán azonban a bizottságnak működését, sajnos, be kellett szüntetnie.

Wesilla mosószert mindenütt

A Városmajor Szanatórium körüli per. Megírta a Zsidó Ujság, hogy a Városmajor-Szanatórium körül háboruszkodás ütött ki a budapesti orthodox hitközség és az adományozó Braun Bernát között. Braun Bernát 1920-ban 2 milliót ajánlott fel egy kórházra. Akkor vette meg a hitközség a sanatóriumot, amelyre opciója volt. Később az adományozó azt mondta, hogy ő alapítványként adta oda az összeget s így a sanatórium kezelésének az ő kezében kell lennie. Kifogást emelt a kórház iránta ellen és dr. Schwarz Ignác budapesti ügyvéd által felszólította a hitközséget, hogy az alapítvány vagyonát adja át. Perre került a dolog, amelyben a hitközséget dr. Nagy Emil volt igazságügyminiszter és dr. Rakonicz Dezső képviselték. A hitközség a pert most már másodfokon, a Táblánál is megnyerte. Ítéletében a Tábla megállapította, hogy nem alapítvány, hanem ajándékozás történt és így a sanatórium ill. kórház a hitközség tulajdona.

Az erdélyi Tomché Jesivósz. A nagyváradi konferencia sikerelenségének utóhangja gyanánt egy felhívást kaptunk, amely az országos jesivatámogató szervezet végleges megoldását peszách utánra igéri s addigra felszólítja a hitközségeket helyiszervezetek megalakítására. A felhívást aláírták: Weinberger S. margittai, Teitelbum Joél szatmári, Hager Mendel visói, Rosner Juda székelyhidi, Szófer M. marosvásárhelyi, Lichtenstein S. Z. bethleni, Friedmann S. turczi, Halberstamm J. kolozsvári (szefárd), Briskz M. tasnádi, Rosenberg J. aranygyéresi, Briskz M. nagyszalontai, Freund J. bánffihunyadi, Rubin Öser óradnai, Spitz Májer beszerce-körzeti rabbi. A szervezés tehát (ezidőszerint legalább) Nagyvárad nélkül indul meg. És így a teljes objektivitás alapján állva, ez ügyben csak azt kívánhatjuk innen Budapestről, hogy úgy a nagyváradi csoport, mint a beszercei iroda köré kristályosodni akaró szervezet minél előbb és minél többet tegyen — a jesiva-növendékekért.

Egy turista-tanács. Cholnoki Jenő földrajzi egyetemi tanár rendszer szokása szerint bármiről beszél, zsidózik. Kivéve, amikor Lilafüred sikertelen furásairól beszél, mert ilyenemü megnyilatkozásait csak liberális lapok hozzák.

Legutóbb a kiváló „objektivitása“ tudós panaszkodott a turista-kirándulásokkal kapcsolatban, hogy Pest környékén csupa zsidó kiránduló van. Ez baj. A professzor azonban segíthet magán. Ránduljon ki Afrikába, ott neki szimpátiikus népeket fog találni.

A hunfalvi jesiva építési akciója serényen halad előre. Külön dicséretet érdemel R. Majse Holländer rabbi, ki Magyarországon buzgalommal, odaadó kitartással fáradozik az ügy sikere érdekében. Hozzájárulások befizethetők a hunfalvi főrabbi 59512 sz. magyar postacsekk számlájára is (Eugen Horovitz, Huncovce, Cechoslovakei). A Zsidó Ujság is elfogad összegeket a nemes cél javára. A hozzánk beküldött összegek lapunkban nyugtázva lesznek. — Multszámunkban az ITA nyomán megírtuk, hogy a bécsi Rothschild felajánlott a hunfalvi jesiva építőakciója javára 1 1/2 millió cseh koronát, ha előbb a zsidó társadalom ugyancsak öszszehoz 1 1/2 millió koronát. Mint utólag kiderült, a hír még ebben a kétes értékű formában is korai.

Egy 600 éves máchzor. A nürnbergi városi könyvtár 500 éves fennállása alkalmából kiállítást tervez. Kiállításra kerül a könyvtár legféltettebb kincse: egy 1331-ből származó, 517 pergamentlapból álló kodex, amely egy ünnepi máchzort tartalmaz. A betűk részint festékkel, részint arannyal vannak kirajzolva, gyönyörű iniciálékkal (kezdőbetűkkel). A máchzor-kodex olyan nagy folió, hogy nem találnak elhelyezésére üvegszekrényt és így szabadon állítják ki.

„Palesztinai utazásom“. Ily címen írta meg tapasztalatait Kultner Miksa tabi tanító mult év júniusában tett szentföldi utazásáról. Szerző ugyanakkor töltötte be tanítói működésének negyedszázados jéubileumát, amely alkalomra volt tanítványai megliszteltek egy palesztinai utazás költségeivel. Az utról szóló leírás igen tanulságos. Különösen a végig húzó objektivitás dicsérendő. Megállapítja, hogy a Tel-avivi strand telve van szombaton fürdőzőkkel, továbbá hogy az „Ejn Charojd“ kevacában teljesen valástalan az élet, de viszont azt is elmondja, hogy a „Kefár Gideon“ban minden termésről mászért (tizedet) adnak, hogy a Herbert Samuel volt fő kormányzó nevével elnevezett achuzában a szépen

termő szőlőket az „orló“ miatt érés előtt levágják és megsemmisítik. — Az érdekes könyvecské P 1'50 ért kapható a szerzőnél. (Kultner Miksa, Tab, Somogy m.)

A legelső héber nyomtatott könyv. 1452-ben találta föl Gutenberg a könyvnyomtatást. Nemsokára rá az új találmányt a tóranulás szolgálatába állították. Az első nagyobb mű, amelyet ki nyomtak, az „Arboó Türim“ volt, tudvalevőleg az a mű, amely magában foglalja a diaszpórában érvényes és gyakorolható vallástörvényeket és amely mű kibovitése alapján keletkezett a Sülchon Örüch. Az „Arboó Türim“ 1452-ben látott napvilágot. A ritka értékű kodexet a new-yorki teológiai szeminárium könyvtára szerezte most meg vétel útján.

Szomorú gazdagság. A tencsényi zsidó aggokházának 94 éves lakója, Brich, értesítést kapott Amerikából, hogy 30 ezer dollárt örökölt 50 év előtt kívándorolt mostohafivére után. Az öreg nem örült az örökségnek, mert már — mondta — nem tudja élvezni, de szeretné két fiára hagyni, akik valahol Bécsben nyomorognak. A fuk egyikét megtalálták: tuberkulózis s halálán van. A másik fiúnak még eddig nincs nyoma.

Haláleset. A napokban hunyt el 72 éves korában a megb. Mandelbaum M. A. volt marosvásárhelyi főrabbi özvegye. Kiváló érdemeit méltatták heszpedeikben az elhunyt öccse, Jungreis Antal gyöngyösi főrabbi és Szófer marosvásárhelyi főrabbi. — תענה

A balatonfüredi jesivában a nyári zmán-ra való beiratkozások megkezdődtek. Az előadások Ijjar 1-én kezdődnek és Elül végéig tartanak. Írásbeli jelentkezések, eddigi előmenetelt és magaviseletet igazoló okmány-másolatokkal Goldstein Ezra főrabbi, Balatonfüred, címre küldendők.

Pollák Saul, a jesiva gondnoka. — A budapesti „Tiferesz Bachurim“ értesíti az összes vidéki testvéregyesületeket, hogy a budapesti árumintavásár idejére tervbe vett országos értekezletet a csekélyszámta jelentkezések miatt elhalasztotta. Az egyesület az értekezlet pontos időpontját hirtálpilag közölni fogja.

Figyelmeztetés! A hirdetésekben feltüntetett „kóser“ vagy „orth. kóser“ jelzőket illetőleg a szerkesztőség semmi néven nevezendő felelősséget nem vállal.

Családi hírek

Holländer Malvinkát Miskolcra, eljegyezte Groszmann Zoltán Szikszóról.

Grosz Paula, Nyirbátor, Eisler Sándor, Nyíra-lony, 1929. április 10-én házasságot kötöttek.

Reich Szerénkét, Reich Mór trencsénbáni főrabbi leányát, eljegyezte Lampl Imre gyáros.

Reichenthal Rózsit Vágsellyéről, eljegyezte Weber Jenő, Pápa-Cellőmől.

Ehrenthal Gizella, a budapesti orth. Városmajor szanatórium Directorice és Rosenthal Sándor Vágsellyén házasságot kötöttek.

Hoffmann Sárika, Ostff. aszszonyfya és Adler Miklós, Szekesfehervár, házasságot kötöttek.

Stein Sámuel Ujfehértóról, Stein Bernát osztrálysorsjáték főeljárúzó fia, eljegyezte Sternhell Etuskát Szerednáról.

Braun Margitkát, Budapest, eljegyezte Leuchter E. Fülöp, Érsekújvárról.

Nyilatkozat. A „H-ny“ legutolsó számában olyan minősíthetetlenül durva hangot használt velem szemben, mely valóban lehetetlen-hé teszi számomra, hogy ve'e továbbra is polemikát folytassak. Szinte hihetetlennek tartom azt, hogy intelligens, művelt ember írta volna azokat a —finom kifejezéseket. Csakis az esetleg nem teljesen informált közvélemény tájékoztatása céljából szoritkozom a következő kijelentésre: Páratlan ügyvédi kniff az, mely az informálatlan olvasókkal el akarja hitetni azt, mintha valaha is, akár én, akár az általam idézett halhatatlan S. R. Hirsch z. c. l, az orth hitközség kritériumát attól tettük volna függővé, hogy az összes hitközségi tagok magánéletükben is megfelelnek a vallásosság követelményeinek. »Az orthodox és neológ zsidóság« című könyvemből idézett megállapításban csak az orthodox zsidóság általános ismérveiről van szó, de nem arról, mintha valamely szervezett orthodox hitközség, mely összes intézményeivel teljesen megfelel a Sülichon Örűch követelményeinek abban a percben elveszíti orthodox jellegét, amelykben néhány bál hájásznak »n észébe jut, szombaton szivarra gyújtani vagy disznóhúst enni. S még csak annyit akarok megjegyezni, hogy egy lapnak, mely néhány évvel ezelőtt a sárga földig gyalázta le bold. dr. Breuer Salamon frankfurti rabbit, z. c. l, mert említett tiltakozott az ellen, hogy státus-

quo hitközségeket is felvegyenek az Agudába, most pedig engemet borít el sértegetések özönével, mivel azt mondom: »askenáz és szefard testvéreim iparkodjat k békében megenni egymással egy közös orth. hitközség és szervezet keretében és ne csináljatok új máchlajkekat! Hanem egyenlítés-tek ki szeretettel a köztetek esetleg fenforgó ellentéteket, hogy ily lapnak nincsen joga, leckét adni konzekvenciából. A többi korcsmai hangu személyeskedésekre nem reflektálhatok. Egész neveltetésem, józtlésem, multam tiltja nekem azt, hogy iyesmire mással mint megvető hallgatással válaszoljak. Ha az említett lap jónak látja, hogy ez irányú tollforgatását továbbra is folytassa, én ezen kedvtelésében nem fogom zavarni. De én, tollamat senkinek kedvéért sem fogom hasonló tónusu személyeskedésekkel, melyek nem a megtámadottat, hanem a támadót mocskolják be, beszennyezni. Ez végső szavam ebben az ügyben!

Fischer Fülöp, sárospataki főrabbi Szerkesztői üzenetek

„Chóchom“: A széder esteken négy serleget üritünk magasztos hálaénekek közepette az egyiptomi rabigából való csodálatos megváltásunkért, melyet a Tóra négy kifejezéssel (vehajcészi, vehiczálti, vegóálti, velokáchtli) illetett. Van azonban egy ötödik szent szózat is („vehéúszsi eszchem el hoórec — és elvezettek benneteket az ígért földjére“), melyet a jövendő megváltásra — mosiách eljövételére — vonatkoztatunk s melynek előhírnöke Élijóhü próféta lesz. Ezért nevezük az ötödik serleget, mely ezt a leghőbb vágyunkat szimbolizálja. Élije nővi serlegének. — „Tál“: Peszách első napján emordnjuk az imát a harmalért (טל). A midrás elbeszéli, hogy e szent nap böven ajánlékkozza a menynevei malaszt áldását a termésnek és az egész természetnek. Ezen a napon szólt egykor Jiczchok ósapánk Észov fiához: „ma nyitva vannak az áldásos harmat forrásai, hozzáll nekem izltes eledell (ásze li mátmim)“. — „Ószi napsugár“: Türelmet kérünk. — Bráver Mózes, Makó: A rejtvénye megfajtése közismert: ha két fiu született szókővben, az első Adar 29-én, a másik Veadar 1-én és az év, amelyben bármiczvók lesznek, közönséges év, akkor az első fiu Adar 29-én lesz bármiczvó, míg a később, (Veadar 1-én)

született fiu már Adar 1-én lesz nagykoru a zsidó törvény értelmében. — Szorgalmas talmudista: Kérdésére jelen számunk hír és hirdetési rovatában nyer választ. — F. S., Paks: Az illető hirt egy zsidó emigrációs iroda közölte. Bővebb felvilágosítással nem szolgálhatunk. Kisérelje meg ismét. — Orthodox: Lapunk programja kizárja, hogy színésznők, színészek, zeneművészek felekezeti propagálója legyen. — „Peszách gondolatok“: Nem üti meg a mértéket. — Kisléta: Rendben van. — Hithú: Nem tagja az orth. hitközségnek. — Szikszó: Sajnos, az orthodox ifjuság egy része nálunk máshol keres szép-irodalmi olvasmányt és így az Ön által kívánt könyvek nagyrésze nincs meg magyarul — fordításuk nem fizelődnék ki — és így németül csak az Ön által is említett helyen kaphatók. — „1000“: Peszách törvényeire van magyarra fordított „שש“, beszerezhető a szerzőnél Klein Jenőnél, Bpest, VIII., Szilágyi-u. 1. Magyar Ceeno Üree-no kapható Goldstein Józsuaféle könyvnyomdában, Dunajská Strada. — Pécs: Forduljon a köv. címre: Izt. polgári fuiskola, Budapest, Bethlen-tér. — Sacueni: Rizs élvezete peszáchkor tilos. Árusítani szabad olyan helyen, ahol nem keverődhetik jomtovig áruval. Özv. Z. J.-né, H.-bagos: Méir báál hánész célra küldött 11 P-t továbbítottuk. — Gyimes: Nem használhatjuk. — Derecske: Wien—Passau-n át kell utazni. költség 50—60 pengő. — Keme-cse: Bejárni kötelek, de irni nem.

Harc a zsidó igazságokért.

A zsidó — önmagáért — nem küzd fegyverrel. Csak azokért fog fegyvert, azokért harcol, akik éppen üldözöik, megvetik. Önmagáért a zsidó csak hittel, szellemmel, békességgel küzd. Ilyen hatalmas, régen várva-várt zsidó szellemi küzdelem teremtette meg a Magyar Zsidó Lexikon-t, amelyet 400 zsidó kiválóság közreműködésével Ujvári Péter szerkesztő most jelentetett meg. A cél az volt, hogy a zsidóság ismerje meg végre önmagát és ismerjék meg azok is, akik között él. Ezért a Zsidó Lexikon ábécé-rendben összegyűjtötte a szentírás, a zsidó hagyomány, tudomány, irodalom, művészet és munka összes zsidó fogalmait és azokat tárgyilagosan ismerteti. Minden benne van a zsidóságról, amit testvér vagy akár ellenség tudni akar. Hatalmas vállalkozás, fölemelő, gyönyörködtető, önérzetet dagasztó, az ellenséget is lenyűgöző. Benne van a zsidó multjának, jelenének, jövőjének egész tartalma. Zsidó diadal ez a kötetóriás, ez az ujszerű szellemi Sámson, — ott is kell, hogy legyen minden zsidó hajlékban.

Peszáchi bevásárlási források.

A budapesti aut. orth. hitközségi mácosz és tejelárúró helye er. deti hitközségi árukon.

Orth. kóser של פסח áruk és ital k Budapesten az országosan elismert

Salczer Testvérek

V., Visegrádi-utca 26.

Telefon: Lipót 989—15.

Fűszer- és csemegeáru-kereskedésében, paradicsom, ugorka és lekvár, italok és pedig: cognac, szilvium, borovicska, elsörendü borok a legelőnyösebben és legmegbizhatóbban szerezhető be. — Pontos kiszolgálás. — Rendeléseit kívánatra házhoz szállítjuk. — Vidéki eljegy-zéseket t. vevőink saját érdekében kérjük pontos leszállítás miatt minél előbb beküldeni.

Orth. kóser של פסח fűszerárak orth. hitk. mácosz és tejárúró. — Legolcsóbb bevásárlási forrás

Gutlohn Zsigmond Paulay Ede-u. 28. (volt Szereosen-u.) Elkülönített helyiség! — Rendeléseket házhoz szállítjuk —

Orth kóser של פסח összes fűszerárak, mácosz, vaj, sajt, bor, füstölt- és kolbászárak stb. pontos kiszolgálással házhoz szállíttatnak.

Ungár B. Lipót körut 4. Tel. Aut 288-31.

Elsörendü asztali, pecsenye és hegyaljai של פסח

borok Neugewürz Lipót borpincéjében, Paulay Ede- (Szerecsen)-utca 26. (Díjtanul házhoz szállítva.)

Orth. כשר borpince Rosenbaum Ábrahám Király-utca mellett — Ajánlom kitünő hegyaljai és asztali fehér, vörös BORAIMAT, legolcsóbb árban. Kicsinyben és nagyban — Telefon-hívó: Aut. 117—41.

Musvétli כשר של פסח áruk orth. rabbinátusi hecsherrel.

Excelsior pörkölt kávéra és egyéb

husvétli cikkekre

viszonteladók kérjék árajánlatainkat.

Wertheimer és Frankl

Budapest, V., Hold-u. 8.

Orth. kóser של פסח FÜSZERÁRUK, ecet, cacao, burgonyaliszt, valamint hitközségünk általi mácosz, smüre, máceszliszt és tej hitközségi árban, házhoz szállítva

Muncsik Gyula-nál Kazinczy-utca 38. (Dob-utca sarok) Vidéki rendeléseket pontosan eszközlök

Verlässlich של פסח Geschirr Megbizható olcsó edény

Müller Nándornál, Edénykirály Klauzál-tér 13. (saroküzlet.) Dohány-u. 48. (saroküzlet.) Szombaton zárva.

Orth. kóser של פסח Tej, mácosz, smüre és máceszliszt hitközségi árban; továbbá az összes husvétli fűszerárak legolcsóbb napi áron.

Muncsik Izidor VI., VÖRÖSMARTY-U. 25/a. Király-utca mellett. — Külön elárú-sító helyiség. — Megrendeléseket házhoz szállítok.

Palesztinai כשר-bor (Erec-Jiszroel-Wein) kapható orth. kóser borpincéjében, Budapest, Rombach-utca 5. ugyszintén mindenféle asztali és tokeji borok kóser של פסח Tel.: J. 422-91. Nagyban és kicsinyben.

Orth. kóser של פסח összes fűszerárak, tej és baromfi orth. hitközségi felügyelet alatt, legolcsóbb árban kapható, valamint orth. hitkö. ségi mácosz hitközségi árban kapható. Ehrenfreund Éliás Wesselényi-utca 13. szám. Tel.-hívó J. 374-83. Megrendelések házhoz szállíttatnak.

Husvétli כשר של פסח árukat legelőnyösebben házhoz szállít

Weisz Izidor

Portorico kávépörköldéje V., Váci-ut 26., Korall-utca sarok. Tel.: Lipót 903-47 Szombaton zárva.

כשר של פסח kávépörkölés,

cukor és fűszerörlés, a budapesti aut. orth. rabbiság felügyelete alatt kizárólag Geiringer kávépörköldéjében lesz feldolgozva, VII., Dob-utca 37. Telefon: J. 379-07. Vidéki pörkölést is vállalok.

Orth. kóser של פסח áruk viszonteladók részére; a bpesti aut. orth. rabbiság felügyelete alatt:

Szilva boszniai, párolt 90-es 25 és 12 és fél kilogrammos ládákban. Burgonyaliszt la. gyártmány. Ecetsav 80 százalékos, mindenféle csomagolásban. Boon's Cacao és az összes létező orth. husvétli fűszerárak a legolcsóbb és országosan elismert legmegbizhatóbb beszerzési forrása. אמיליו למחדרין Amszel Simon, Dob-utca 28. — Telefon: József 356—02. —

Zucker Mózes Palesztinai כשר-bor (Erec-Jiszroel-Wein) kapható orth. kóser borpincéjében, Budapest, Rombach-utca 5. ugyszintén mindenféle asztali és tokeji borok kóser של פסח Tel.: J. 422-91. Nagyban és kicsinyben.

Gróf vagy zsidó

— Zsidó regény a mult századból. —

Irla: Dr. Lehmann. 6 Förditotta: Grosz V.

VII.

— Térítési kísérletek. —

Bence gróf anyjához sietett s ijedten kérdé: mi bajod édesanyám? Kiről beszélsz?

— József a testvéred! — mondotta izgatottan a grófnő és heves szaggatott modorban elmesélte fiának del Monte Rafáel esetét, aki valószínűleg boszszuból rabolta el a gyermeket.

Bence ragyogott az örömtől.

— Megyek és elmondom Józsefnek!

— Várjon gróf ur, — szólt a lelkész, — ne felejtse el, hogy fivére most zsidó, szóval pogány... Először meg kell tagadnia ezt a »tévhitet« s csak az után lehet ismét Dornbach Brunó gróffá.

— Igaza van, lelkész ur, — mondta a grófnő, — óvatosnak kell lennünk. Bármennyire is vágyom, hogy fiamat magamhoz ölelhessem és feltárhassam előtte születése titkát, mégis ügyelnem kell. Azonnal Prágába utazom és felkeresem del Monte Rafáel. Azalatt te és a lelkész ur oktatni fogjátok szegény »hitetlen« gyermekemet. De előtte egyelőre egy szót se!

— Anyám, — felelte Bence elkomolyodva, — ha József a testvérem, szeretem őt, akár zsidó, akár keresztény. De mert így kívánod, hallgatni fogok.

Mikor a grófnő podgyása készen állott, megölelte Józsefet.

— Ugy ölelem meg őt, mint saját gyermekemet. Szereti a fiamat, szeressen engem is.

Megcsókolta József homlokát, aki mélyen meghatva látta, hogy az öreg hölgy szemében könnyek csillognak. Ágnes grófné ezután elutazott Prágába.

Mikor a fiatalok egyedül maradtak, a lelkész így szólt Józsefhez:

— Ön orvosnak készül?

— Igen, plébános ur.

— Örömmel látom, hogy ön mégsem veti meg a vallást, mint az orvosok nagy része.

— Nálunk, zsidóknál csak azok az orvosok teszik azt, akik I-ten szent tanait nem tudták elég mélyen felfogni. Mert értelmük nem ér fel a legnagyobb bölcsességig, természettudománnyal akarják hát pótolni. Ezáltal anyagiasak lesznek, ami mindig nagy hátránya egy orvosnak, hiszen az orvos a test és lélek papja egy személyben.

— Ön jól ismeri a vallását?

— Talmudon és biblián nevelkedtem fel.

— Olvasta Jezsajás prófétát?

— Hogyne!

— Miképen vélekedik tehát azon tételekről, melyek a kereszténység eljövételét jósolják meg?

— Hagyjuk ezt, tisztelendő ur. A mi vallásunk tiltja a térítést, mi tehát nem mondunk ellent, ha Jezsajás próféta bizonyos cikkelyeit más vallásnak másként magyarázzák, mint mi, zsidók, akiknek számára tulajdonképpen íródott.

— Mégis, mi az ön véleménye?

— Ha minden áron kívánja tudni, plébános ur,

az én véleményem az, hogy Jezsajás próféta szavai vagy az egész Izraelre, vagy az eljövendő Messiásra vonatkoznak, de nem vonatkoznak a keresztény vallás megalapítójára.

— Mégis, a keresztény vallást az egész világ vallja, a zsidóság pedig megvetett az egész világon.

— Mit bizonyít ez? Nemesak keresztény és zsidó vallás van. Hát a mohamedánok, a buddhisták és a rengeteg pogány? Mi, zsidók, senkit a hitéért le nem nézünk. A vallás egyéni dolog. Intézze el mindenki a saját lelkiismeretével. Ami pedig azt illeti, hogy a zsidóságot lenézik... Tudjuk. Ezt már Mózes megjósolta, ha eltérünk az I-ten parancsokaitól. És, sajnos nagyon sok a tévelygő zsidó, akikért mi, hívő zsidók szenvedünk. De végre is, ez sem fog örökké tartani. I-ten megkönyörül népén és a Messiás fel fog szabadítani bennünket.

— De mikor jön el az önök Messiása?

— Ha majd megszűnik az emberek rosszasága. Ha nem lesz több gyilkosság, rablás, gyűlölet, erőszak, ha az emberek tényleg szeretni fogják egymást, óvni és gyámolítani, mint testvéruket és nem marja a gyengébbet az erős, csak azért, mert a pillanatnyi hatalom az ő földi kezeiben van. A hatalom végtelen és egyedül I-ten kezében van!

— Ugy gondolja, hogy a zsidóság között nincsenek bűnösök?

— Sajnos, vannak. Épen ezért nem küldi még el I-ten a megszabadító Messiást. De mindennek dacára állíthatom, hogy a hívő zsidóság köreiből találhatjuk az emberiség legnemesebb példányait. Más-ként, hogyan is maradhatott volna meg évezredekig annyi elnyomatás közben? Mióta zsidó él a világon, folytonos üldözésben volt része. És mégis! Az elnyomott, a szolgaságra kárhóztatott nép, mint egy álöltözötben bujdosó királyfi, mindvégig megőrizte lelke fennkölségét és azt az előkelőséget, amelyet I-ten parancsa és tana, valamint a jövő reménye kölcsönöz neki.

— Önöknek, zsidóknak, mindezek dacára is, miért nincsenek olyan kimagasló férfiak, mint a keresztény nemzeteknek?

— Vannak kiváló tudósaink, művészeink, költőink, bölcsseink. Sokat, nagyon sokat adott a zsidóság, ha azt nézzük, hogy milyen kevesen, nagyon kevesen, vagyunk zsidók a földtekén.

— Ön rajongó, fiatal barátom! Ha így lenne, akkor a zsidóságnak világvallássá kellett volna lennie.

— Azért nem lett azzá, mert hitünk tiltja a tértést. Másrészt pedig vallásunk magasatos tanai a nagy tömegek számára nem a legkényelmesebben teljesíthető parancsolatok útján valósíthatók csupán meg.

— Eszerint a zsidó vallás csak annak való, aki benne született, nevelkedett?

— És azoknak is, akik becsületes meggyőződésből hozzája csatlakoztak.

— De tegyük fel, szólt most a lelkész és Bencére nézett, — tegyük fel, hogy egy magával tehetetlen csecsemőt egyszer egy alkalommal zsidók térítettek magukhoz, csak azért, hogy a keresztény gyermeket bosszúból zsidó vallásban neveljék fel... felnőtt a tévhitben... Felnőtt korában, ugyebár, kötelessége visszatérni vallásához?

(Folytatása következik.)

Budapesti Aut. Orth. IZR. Hitközség.

306—1929 sz.

HIRDETMÉNY

máczosz elárúsítása tárgyában.

Hogy hiveink könnyebben juthassanak a máczoszhoz, a hitközség az alant megjelölt helyeken és orthodox fűszerkereskedőknél máczosz elárúsítást engedélyezett.

A máczosz ára:

A máczosz ára, azok részére, akik f. évi március 15-ig kilogrammonként 1 pengő előleget befizettek: 1 pengő 66 fillér; a többiek részére 1 pengő 70 fillér; dara és liszt kilogrammja 32 fillérrel drágább.

Smüre-máczosz leplombált dobozokban:

Tekintettel arra, hogy a jól kisütött máczosz, mire fogyasztásra kerül, csak a legritkább esetben marad teljesen sértetlen állapotban, általános óhajunk akarunk eleget tenni akkor, amikor t. hiveinket

12 drb. ára dobozzal együtt P 1,80

A kereskedők is csakis leplombált dobozokban hozhatják forgalomba.

Elárúsítás a központban VII., Dob. uca 35. sz. alatt naponta délelőtt 8—1-ig és d. u. 3—7 óráig a

a peszach ünnepekre — minden étkezéshez — egész smüre-máczosszal látjuk el. Hogy egészben maradjon, kisebb méretű smüre-máczoszt leplombált dobozokban hozunk forgalomba:

24 drb. ára dobozzal együtt P 2,60

fiókküzlőhelyiségekben és a kereskedőknél pedig hétköznapokon d. e. 8—12-ig, d. u. 2—7-ig, vasárnapokon reggel 7—9-ig.

Az előjáróság.

Elárúsító helyek jegyzéke:

KÖZPONTI ELÁRUSÍTÓHELY: Dob. uca 35.

II. KERÜLET:

Margitkörut 7. Hitközségi mézárászék

V. KERÜLET:

Hajnal. uca 7. Deutsch Albert

Lipót. körut 4. Ungár Blanka

Sólyom. uca 24. Hitközségi mézárászék

Visegrádi. uca 8. Mandel Eliás

Visegrádi. uca 26. Salczer Testvérek.

VI. KERÜLET:

Eötvös. uca 19. Grosz Benjámín

Hungária. körut 67. Katz Hermann

Izabella. uca 69. Domány Ernő

Király. uca 54. Stern és Társa

Laudon. uca 1. Blau Bernát

Laudon. uca 9. Özv. Schlanger Bertalané

Nagymező. uca 21. Reichmann Salamon

Nagymező. uca 33. Stern Imréné

Ó. uca 1. Weisz Dezső

Paulay Ede. uca 28. Gutlohn Zsigmond

Próféta. uca 9. Özv. Szandel Juda Herschné

Szondy. uca 12. Róth Ábrahám

Szondy. uca 44. Klein Illés

Vasvári Pál. uca 6. Özv. Neuwirth Józsefné.

Vörösmarty. uca 25. Muncsik Izidor

VII. KERÜLET:

Akácfa. uca 27. Zucker Benjámín

Akácfa. uca 34. Bandel Izsák

Almássy. tér 17. Binét Manó

Cserhát. uca 12. Rosenberg Hermann

Dob. uca 19. Papper Dezső

Dob. uca 25. Adler Salamon

Dob. uca 28. Amszel Simon

Dob. uca 33. Fesztinger Hersch

Dob. uca 48. Taglicht Jakab

Dob. uca 52. Ausch Vilmos

Dohány. uca 26. Mendelovits Salamon.

VIII. KERÜLET:

Dobozi. uca 17. Jakobovits Áron

Főherceg Sándor. uca 16. Schwarcz Béla

Lujza. uca 14. Klein Zsigmond

Lujza. uca 36. Grünwald Manó

Magdolna. uca 29. Hitközségi mézárászék

Magdolna. uca 42. Lakker Mózes

Magdolna. uca 42. Lichtmann Noé

Népszínház. uca 42—44. Schwarcz Gábor

Népszínház. uca 45. Wächter Márton.

Rákóczy. tér 19. Schmalhausen Lipót.

Teleki. tér 6. Özv. Brunn Zsigmondné.

Teleky. tér 10. Grosz Béla

IX. KERÜLET:

Erkel. uca 5. Farkas Dávid.

Mester. uca 34. Reich Lázár.

Ráday. uca 16. Weisz Izsák

Tompai. uca 17/a. Hitközségi Mézárászék.

Wesilla mosás a legideálisabb

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedeti betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

A novézámky-i (Érsekujvár —
Szlovenczkó) aut. orth. izr. hit-
községben felvételik egy „שׁוֹבֵי
בְּנֵי נֶחֱדָה וְנֶחֱדָה”, aki három el-
ismert orth. rabbitól לקבלה nyert.
Javadalmazása: természetbeni lak-
ás, készpénzfizetés megegyezés
szerint, a sechita egyharmada és
a szokásos mellékjövedelmek.
Pályázók forduljanak, bizonyít-
ványaikkal felszerelve, alant jegy-
zett elnökséghez, Próbaeladásra
csak meghívottak jelenhetnek meg.
Az utiköltség csak a megválasz-
tottnak térítetik meg.

Nové Zámky, 5689. Niszan 1-én.
Az Előjáróság.

A bakony-csernyei körzet fiók-
hitközsége oly fiatal nős „בְּנֵי
מֵשֶׁתׁ” és előimádkozót keres,
ki három elismert orth. főrabbi
által nyert képesítést Eddigi mű-
ködéséről és képesítéséről szóló
bizonyítványok a várpalotai orth.
főrabbihoz küldendők.

Lówy Lajos s. k. elnök.

A tiszacsegei orth. hitközség
pályázatot hirdet sámesz-állásra.
Illető esetleg ivri és chümes tani-
tásra is alkalmas legyen. Fizetés
havonta 50 pengő, inkasszóból
5%, gabella kezeléséért 5%, für-
dőkezelés, természetbeni lakás,
10 m m fa. Magyar honpolgár le-
gyen. Megválasztottnak semmilyen
költség nem lesz megterítve. Az
állás Ijjar hó 15-én töltendő be.
Spitzer Lajos, hitk elnök.

A nógrádberceli Talmud-tóra
pályázatot hirdet „בְּנֵי מֵשֶׁתׁ”
állásra, fizetése 140 pengő. Ugy-
ezintén keresünk ezen tan-
tárgyak tanítására, fizetése 60
pengő és ellátás.

Jungreis Jakab főrabbi.

A fehérgyarmati Talmud Tóra
Egyletnél egy gemóre tajszeferes
tanítói állás megüresedett. Fizetés
havonta 140—150 P. Ajánlatok Ma-
yer B. Ferenc, Fehérgyarmat címre
küldendők. Utiköltség csak a meg-
választott tanítónak térítetik meg.

Az ujfehértói Talmudtóra négy
melámed-állás betöltésére pályáza-
tot hirdet. Fizetés megegyezés szer-
int. Jelentkezések Chajlhámajéd-ig
eszközöndők.

Cziment Ignác Talmudtóra-elnök
Ujfehértó.

A miskolci Machziké Hadosz
Egyesület által fenntartott 4 osztá-
lyos Talmudtóránál egy melá-
med-állás betöltendő. Pályázótól
megkívánjuk, hogy képes legyen
תורה-tökéletesen tanítani, de kö-
teles a tanítás tekintetében azt a
beosztást elfogadni, amit az egy-
let vezetősége előír. Javadalmazás
havi 200 pengő, természetbeni lak-
ás és évente 1000 kg tűzifa és
2000 kg szén. Pályázók ajánlatai-
kat Mandl Károly, Miskolc, Lich-
tenstein József-u, címre küldjék
be. Utiköltségre csak a bemutat-
kozásra meghívottak tarthatnak
igényt. Az állás Rajschajdes Ijja r
kor töltendő be.

Apró hirdetések

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta
közvetít házasságot Nagy Jenő
Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cég-
nélküli levelezés).

ÖZVEGYEN maradtam 5 éves
kislánykammal, kinek anyára,
nékem pedig feleségre lenne
szükség. Harminchéteves izra-
etita ügyvédember vagyok, vá-
rosunkban egyik legjobbmene-
telű ügyvédi irodám van, ezen-
kívül mintegy ötvenezer pengő
vagyonnal rendelkezem. Jöven-
döbelimre vonatkozó igényem,
hogy gyermekszertető, intelligens
és házas természetű legyen.
Miatán izlésesen berendezett
négyszobás lakással rendelke-
zem, ha fenti igényeimnek meg-
felelő élettársra találok, jöven-
döbelimről, kelengyén kívül
egyebet nem kívánok. Szíves
választ „JÓZANUL GONDOL-
KODÓ” jelígre a kiadóba.

NÉMET nevelőnő kerestetik 3 isko-
lás gyermek mellé, ki a háztar-
tásban is segédkezzék. Fényképes
ajánlatok fizetési igénnyel, Iczko-
vits géparúházz Tótkomlós címre
küldendők.

SZIGORUAN vallásos, intelligens,
csak németajku nevelőnőt keresek
gyermekeimhez az iskolai szün-
időre. Szép fekvésű, pormentes
vidéken lakom a Duna mellett.
Cím: Schwarz Jenő, földbérli,
Komárno, Dunapart 52.

JOBBS CSALÁDBÓL való szorgal-
mas fiatalember, volt talmudista,
ki rőtös-, divatár- és cipőszak-
mában jártas, állást keres. Üzleti
munkán kívül gyermekek tanítá-
sát is vállalja. Előbbi működéseiről
jó bizonyítványokkal rendel-
kezik. „Megbízható 22” jelígre.

VALLÁSOS bócher, 20 éves, ajánl-
kozik a nyárára 5 óra tanítónak
kisebbsé falura, esetleg egy gaz-
dához is. Fizetés megegyezés szer-
int. „Talmudista 20” jelígre.

HÁZITANITÓNAK, nevelőnek men-
ne jobb családból való fiatalem-
ber. „Gyakorolt” jelígre.

FIATALEMBER, ki az irodai mun-
kálataiban is segédkezzék, fate-
lepre gyakornoknak ajánlkozik el-
látásért. Levelek: „Szombattartó,
agilis” Nyirbátor Poste-Restante
küldendők.

25 ÉVES gyakorlott fiatalember ét-
termi, vagy csapos állást keres.
„Szombattartó B. M.” jelígre.

23 ÉVES, intelligens, ügyes fiatal-
ember bármilyen foglalkozást el-
vállalna. Választ „Megbízható, tö-
rekvő” jelígre a kiadóba.

ÖNÁLLÓ MAGYAR-NÉMET LE-
VELEZŐNŐ, gép és gyorsíró.
ki minden irodai munkában és
könyvelésben jártas, állását vál-
toztatná. Megkereséseket „Per-
fekt német” jelige alatt a ki-
adóba kér.

POLGÁRI-, gimnázium-, talmudta-
nitásban nagy gyakorlattal redel-
kező rabbijelölt állást keres. Vi-
dékre is. „Huszonhetes” jelígre
a kiadóhivatalba.

הַלְּבִישֵׁי הַקֹּדֶשׁ közörszülését és tükörfényesre
polirozását, gyertyatartók, disztár-
gyak ezüstözését és nikkelezését
felelősséggel vállalja Garfunkel
Mór műköszörüs és készüzeme.
Nyiregyháza, Széchenyi-tér 6.

DEBRECEN. Goldstein orth. kóser
vendéglő vállal lakodalmi szervi-
rozást az „Arany Bika” szálloda
termeiben is.

JOBBS CSALÁDBÓL való 24 éves fiatal
ember vidéki nyomdában állást
keres. Cím: Guttmann Kálmáné,
Ujfehértó

ELSŐRENDÜ שֵׁשׁ בֹּרוֹכִים borok kap-
hatók kölcsönhordóban, özv.
Kohn Sámuelné, Balatonsze-
mesen.

MÉSZ, hófehér, fával égetett,
(Élesdinél szebb); TŰZIFA, min-
denféle tűzifa kapható, Pollák
Zsigmondnál, Debrecen.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI. Proféta ucca 7

ידיעות ציוניות

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII. SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Sacro e crasso egoismo

E szavak megértéséhez nem kell
sok olasz tudás. Amikor Olaszor-
szág a világháborúba keveredett,
akkor az olasz parlamentben el-
hangzott az a kijelentés, hogy a
»sacro egoismo« a szent önzés»
követeli az érzékösségek mellözé-
sével a reális politikát. Szállóigévé
lett azóta a »sacro egoismo«,
amely produktív s országalkító
mivoltában oly eredeti módon nyi-
latkozik meg a jelenlegi Olaszor-
szágban. A múlt héten alkalmunk
volt erről elmélkedni, amikor az
olasz diktátor külügyi megbízottját
nagy reménységgel biztató várako-
zással üdvözölték a fővárosunkban.
Akárhogy nézzük a dolgot: a mai
olasz rezsim példája annak, hogy
a haza, a közjót felé koncentrált
önzés szent lehet. Egy válfaja ez
annak az igazságnak, amely zsi-
dó hagyományos irodalomban oly
mélyértelműen nyilatkozik meg,
hogy: jéczer hórával, a rossz
indulattal, illetőleg a benne meg-
nyilatkozó lendülettel is lehet a
jót szolgálni. Ezt a lendületet ta-
láljuk a hazafias önzés legkülön-
sebb szervezeteiben: a fascizmus-
ban is. Önző és erőszakos a rend-
szer, de a haza érdekében, amely
mindenkivel áldozatot követel.
Az eszme olyan elütő eddigi
társadalmi s erkölcsi fogalmaink-
tól, hogy természetesen után-
zásra talál. Európaszerte a kurjon-
gató hazafiasság a fascizmusból
kilugozta magának az önzést, az
erőszakot. S kivel szemben lehet
legkisebb kockázattal erőszakos-
kodni? E kérdésre könnyű a vá-
lasz: természetesen a zsidók ellen.
Hiába hangsúlyozzák tehát Olasz-
országban a fascizmusnak faj és
vallásgyűlöletét nem ismerő vol-
tát, hiába adja a fascista Olaszor-
szág a legteljesebb menedékjogot
a magyar numerus clausus emig-
ránsainak: a litván terroristák, a
bajor horogkeresztesek programm-

jaikban vagy zsidó temetőgyaláza-
saikban a fascizmust vélik szolgál-
ni. Ugy történt tehát, hogy

Grandit a felvonuló magyar if-
juság egy része egy „zsidó
kuss, pofa be” című indulóra
lejtett menettel üdvözölte.

Igy alakul ki azután nálunk az
olasz »sacro egoismo« hamisítvá-
nya gyanánt a »crasso egois-
mo«, a közönséges, a koncot fél-
tő és leső, áldozatot mindig csak
a mástól kívánó antiszemita ön-

zés. E szomorú helyzetben a fo-
galomzavarban csak az a tudat
erősít bennünket, hogy bölcseink
tanítása értelmében: »sikro laj
koé — a hazugság nem tarthatja
magát.« A »sacro egoismo« eset-
leg felvirágoztathat egy országot,
»crasso egoismo« azonban
egész biztosan tönkretesz. S mi
busan kérdezzük a nagy költővel:
„lesz-e gyümölcs a fán, melynek
te vagy virága, avagy virág vagy
te, hazám ifjusága?”

Semsey és Lichtschein

Ruszinszektől Biharig mindennek zsidó az oka

A háboru előtti magyar publi-
cistáknak egyik kiválósága,
Bartha M. Máramaros megyé-
ben járt azzal a cézzal, hogy
bebizonyítsa a verhovinai zsidók,
a szegény ruténeket kipusztító
uzsoráskodását. Ulját a »Kazár föld-
dön« c. művében írta le. A szegény
rutén nép nyomoruságát tudvale-
vőleg az azon a vidéken elterült
nagy latifundiumok okozták. A
nép nem kapott földet, — a ma-
muth-birtokok tulajdonosai nem
szorultak az eladásra — és így nyo-
morgott a rutén a legteljesebb
mértékben. A latifundiumokat tá-
madni igen kényes és hazafiatlan
dolog volt már akkoriban is és
így természetes, hogy a rutén nép
hajáért a szegény, családját alig
fenntartani képes és »kazárrá« faj-
bélyezett zsidó lett felelős. Bar-
tha Miklós is látta a bajt, de ami-
lyen kérlelhetetlen volt a kazárok
ellen, oly finoman s bizonyos meg-
értéssel kritizálta a nagybirtokoso-
kat. A könyvét most állítólag le
akarják fordítani ruszinszektői nyelv-
re, hogy végre a földért áhító zsi-
dó meg tudja, hol a baj. Bartha

óta világok fordultak föl, trónok
dőlték össze, de az emberi elfo-
gultság megmarad. Még mindig
legjobban a hazát a zsidók utján
lehet megmenteni. Ez a szellem
nyilatkozik meg az antiszemita le-
gitinizmus egyik kitünő tollu kép-
viselőjében is, aki lement Bihar-
megyébe és most folytatólagos
cikkekben számol be utja eredmé-
nyéről. Látja a nép nagy baját, ki-
elégítés után kiabáló földéhségét.
Tudja, hogy az éhség megszünte-
tésének egyik főakadálya a Sem-
seyek latifundiuma és a Lichtsein-
nek földbérlete. A Semsey-név em-
lítése azonban a köteles tisztelet-
tel, ovatossággal történik, ellenben
a Lichtschein adja meg minden fej-
tegetésének az alaptonusát és
minden baj kuforrását. Nekünk a
Lichtschein nem fáj: A gazdag
zsidót a kurzustól sem kell féltetni.
Sokkal jobban fáj nekünk a tönkre-
tett falusi korcsmáros és kis bol-
tos. Mi azonban a Semseyek mel-
lett oly kirívó Lichtschein példáján
akarjuk lerögzíteni a zsidógyűlölet
frázisainak egyformaságát. Olyan
unalmasak s mégis olyan halásak!